

**Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
Departament Gospodarki Regionalnej**

**Informacja nt. działań podejmowanych przez Urząd
Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w 2019 roku,
które wpisują się w tematykę Konwencji Karpackiej**

Rzeszów, lipiec 2020 r.

I. Opis Konwencji Karpackiej.

Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (Konwencja Karpacka) jest wielostronną umową międzynarodową dotyczącą pojedynczego regionu górskiego, ustanowioną na zasadach traktatowych prawa międzynarodowego. Konwencja Karpacka została przyjęta dnia 22 maja 2003 r. w Kijowie i weszła w życie dnia 4 stycznia 2006 r. Celem Konwencji Karpackiej jest współpraca międzynarodowa oraz prowadzenie przez państwa będące jej Stronami wszechstronnej polityki na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego, dla poprawy jakości życia, wzmocnienia miejscowej gospodarki i społeczności lokalnych oraz zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego Karpat. Stronami Konwencji Karpackiej jest siedem państw regionu karpackiego: Republika Czeska, Rzeczpospolita Polska, Rumunia, Republika Serbii, Republika Słowacka, Ukraina i Węgry. Jak dotychczas stroną Konwencji Karpackiej nie stała się Unia Europejska (będąca stroną Konwencji Alpejskiej).

Najważniejszym organem konwencji jest Konferencja Stron. Do tej pory odbyło się pięć posiedzeń tego organu: pierwsze w 2006 r. w Kijowie, drugie w 2008 r. w Bukareszcie, trzecie w 2011 r. w Bratysławie, czwarte w 2014 r. w Mikulowie, piąte w 2017 r. w Lillafüred (Węgry). Kolejne zaplanowano we wrześniu 2020 r. w Rzeszowie i rozpocznie ono sprawowanie prezydencji w Konwencji przez Polskę w latach 2020 – 2023.

W każdej ze Stron Konwencji działa Krajowy Punkt Kontaktowy (National Focal Point) Konwencji Karpackiej (w Polsce utworzono go w ramach Ministerstwa Klimatu) zapewniający komunikację z pozostałymi Stronami oraz koordynację działań na rzecz wdrażania postanowień Konwencji na szczeblu krajowym. Wyłącznie w Polsce funkcjonuje ponadto Krajowy Komitet Sterujący Konwencji Karpackiej (KKSCK). W skład KKSCK wchodzi m.in. przedstawiciele ministerstw, których zakresu odpowiedzialności dotyczy Konwencja, właściwych terytorialnie Urzędów Marszałkowskich i Wojewódzkich, Generalnej i Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska, Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, karpackich parków narodowych, czterech Euroregionów (Euroregion Karpacki, Euroregion Tatry, Euroregion Beskidy, Euroregion Śląsk Cieszyński), Polskiej Organizacji Turystycznej oraz działających w polskiej części Karpat organizacji pozarządowych (w tym Centrum UNEP/GRID-Warszawa).

Organami pomocniczymi o charakterze eksperckim są Grupy Robocze Konwencji Karpackiej (Carpathian Convention Working Groups), składające się z Krajowych Punktów Kontaktowych oraz/lub ekspertów przez nie nominowanych. Obecnie na rzecz wdrażania Konwencji Karpackiej działa osiem tematycznych Grup Roboczych:

- Grupa Robocza ds. ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej (Working Group on Conservation and Sustainable Use of Biological and Landscape Diversity)
- Grupa Robocza ds. planowania przestrzennego (WG on Spatial Development)
- Grupa Robocza ds. zrównoważonego rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich (Working Group on Sustainable Agriculture and Rural Development, SARD)
- Grupa Robocza ds. zrównoważonego leśnictwa (WG on Sustainable Forest Management)
- Grupa Robocza ds. zrównoważonego transportu, energetyki, przemysłu i infrastruktury (WG on Sustainable Industry, Energy, Transport and Infrastructure)
- Grupa Robocza ds. zrównoważonej turystyki (WG on Sustainable Tourism)

- Grupa Robocza ds. zrównoważonej turystyki (WG on Sustainable Tourism)
- Grupa Robocza ds. dziedzictwa kulturowego i wiedzy ludowej (WG on Cultural Heritage and Traditional Knowledge)
- Grupa Robocza ds. przystosowania do zmian klimatu (WG on Adaptation to Climate Change)

Zgodnie z Art. 2 ust. 1 Ramowej Konwencji Karpackiej jej Strony zobowiązane są prowadzić wszechstronną politykę na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego, również przez uwzględnienie celów i postanowień Konwencji w politykach sektorowych poszczególnych Stron (dotyczących np. planowania przestrzennego, rolnictwa, leśnictwa, transportu i turystyki), lepszą koordynację tych polityk oraz zastosowanie zasady zintegrowanego podejścia do gospodarowania zasobami ziemi. Strony Konwencji Karpackiej zobowiązały się do współpracy na rzecz:

- ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej Karpat oraz ich użytkowania w sposób zrównoważony,
- koordynowania planowania przestrzennego,
- zapewnienia zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i dorzeczami rzek,
- promowania zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej,
- rozwoju zrównoważonego transportu i infrastruktury,
- rozwoju zrównoważonej turystyki,
- promowania bezpiecznych dla środowiska technologii przemysłowych i produkcji energii,
- zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego i wiedzy ludowej,
- oceny i monitorowania stanu środowiska,
- podnoszenia świadomości i edukacji społeczeństwa na temat Karpat.

Współpraca w ramach Konwencji Karpackiej jest ważnym elementem procesu integracji europejskiej co wynika z faktu, że jej Stronami są nie tylko państwa członkowskie Unii Europejskiej, ale również dwa państwa bezpośrednio z Unią sąsiadujące: ubiegająca się o członkostwo w Unii i posiadająca już status kraju kandydującego Republika Serbii (granicząca z dwiema Stronami Konwencji Karpackiej: Rumunią i Węgrami), oraz Ukraina (granicząca z czterema Stronami Konwencji Karpackiej: Republiką Słowacką, Polską, Rumunią i Węgrami).

Z uwagi na ramowy charakter Konwencji Karpackiej i stopień ogólności jej zapisów, jej wdrażanie wymaga uprzedniego przyjęcia odpowiednich powiązanych z nią dokumentów wykonawczych - **tematycznych protokołów**, dotyczących poszczególnych dziedzin objętych Konwencją. Protokoły tematyczne do ramowej konwencji mają taki sam jak sama konwencja status wiążących jego Strony aktów prawa międzynarodowego. Do chwili obecnej przyjęto następujących pięć protokołów tematycznych do ramowej Konwencji Karpackiej:

- Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej - 2008, Bukareszt
- Protokół o zrównoważonej turystyce – 2011, Bratysława
- Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej - 2011, Bratysława
- Protokół o zrównoważonym transporcie – 2015, Mikulov,
- Protokół o zrównoważonym rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich - 2017 Lillafüred (Węgry).

Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej do Konwencji Karpackiej

Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej (nazywany skrótowo Protokołem o bioróżnorodności) do Konwencji Karpackiej został przyjęty podczas drugiego spotkania Konferencji Stron (COP2) Konwencji i podpisany przez pięć Stron Konwencji dnia 19 czerwca 2008 r. w Bukareszcie. Polska ratyfikowała Protokół o bioróżnorodności dnia 9 grudnia 2009 r., wszedł on w życie w stosunku do Polski dnia 28 kwietnia 2010 r. Na terytorium Polski Protokół o ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej do Ramowej Konwencji Karpackiej stosuje się do tego samego co Konwencja obszaru 18 612,48 km² (ok. 6 % powierzchni lądowej kraju) położonego w województwach małopolskim, podkarpackim i śląskim.

W latach 2009-2013 Protokół o bioróżnorodności był sukcesywnie ratyfikowany przez kolejne Strony Konwencji, stając się w ten sposób pełnoprawnymi Stronami tego Protokołu. Od dnia 4 lipca 2013 r. Protokół o bioróżnorodności obowiązuje już we wszystkich siedmiu państwach regionu karpackiego. Celem Protokołu jest koordynacja i harmonizacja działań jego Stron oraz ich współpraca na rzecz wdrażania postanowień ww. artykułu Konwencji. Protokół o bioróżnorodności zobowiązuje jego Strony do podjęcia wspólnych działań we współpracy wszystkich Stron w skali całych Karpat, oraz przez poszczególne Strony na ich terytorium, w oparciu o odnośne przepisy prawa krajowego.

Merytoryczne postanowienia Protokołu o bioróżnorodności dotyczą:

- ochrony, utrzymania, odtwarzania i zrównoważonego użytkowania siedlisk naturalnych i półnaturalnych (Art. 8 Protokołu), oraz odtwarzania siedlisk zdegradowanych (Art. 10) istotnych dla osiągnięcia celów Protokołu;
- zapewnienia ciągłości i wzajemnej spójności pomiędzy naturalnymi i półnaturalnymi siedliskami oraz tworzenia sieci ekologicznej w Karpatach (Art. 9);
- ochrony i zrównoważonego użytkowania gatunków rodzimej flory i fauny Karpat (Art. 11), w tym gatunków zagrożonych, endemicznych i dużych drapieżników Karpat (Art. 12);
- zapobiegania wprowadzaniu inwazyjnych gatunków obcych lub organizmów genetycznie zmodyfikowanych, które mogłyby zagrażać ekosystemom, siedliskom lub gatunkom Karpat; kontrolowania lub eliminowania takich gatunków lub organizmów (Art. 13);
- współpracy w ramach Karpackiej Sieci Obszarów Chronionych (Art. 14) oraz wzmacniania ochrony i zrównoważonego gospodarowania na terenach położonych poza obszarami chronionymi (Art. 15);
- konsultacji, harmonizacji i koordynacji działań podejmowanych na obszarach przygranicznych (Art. 16);
- opracowania i wdrażania planów zarządzania (Art. 17);
- harmonizacji systemów monitoringu i opracowania wspólnego systemu informacji o różnorodności biologicznej i krajobrazowej Karpat (Art. 18);
- koordynacji badań naukowych (Art. 19).

Protokół o zrównoważonej turystyce do Konwencji Karpackiej

Protokół o zrównoważonej turystyce do Konwencji Karpackiej został przyjęty podczas trzeciego spotkania Konferencji Stron (COP3) Konwencji Karpackiej i podpisany przez cztery Strony Konwencji dnia 27 maja 2011 r. w Bratysławie. Rzeczpospolita Polska podpisała

Protokół o zrównoważonej turystyce dnia 8 września 2011 r. podczas XXI Forum Ekonomicznego w Krynicy.

Zgodnie z przyjętymi w Konwencji Karpackiej zasadami Protokół o zrównoważonej turystyce wszedł w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia Depozytariuszowi (którym tak samo jak w przypadku Konwencji jest Rząd Ukrainy) czwartego dokumentu ratyfikacji, zatwierdzenia, przyjęcia, lub przystąpienia. Protokół o zrównoważonej turystyce wszedł w życie dnia 29 kwietnia 2013 r. w stosunku do czterech pierwszych jego Stron (Republika Czeska, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowacka, Węgry), będących państwami Grupy Wyszehradzkiej (V4). Aktualnie Protokół został podpisany przez siedem państw w tym Serbię, Słowację i Ukrainę.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Protokół o zrównoważonej turystyce do Ramowej Konwencji Karpackiej stosuje się do tego samego co Konwencja obszaru 18 612,48 km² (ok. 6 % powierzchni lądowej kraju) położonego w województwach małopolskim, podkarpackim i śląskim.

Protokół o zrównoważonej turystyce do Ramowej Konwencji Karpackiej stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie postanowień Art. 9 Konwencji, zobowiązującego Strony Protokołu do podjęcia środków i współpracy na rzecz promowania zrównoważonej turystyki w Karpatach, przynoszącej korzyści ludności miejscowej, opartej na wyjątkowym charakterze przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego Karpat; oraz promowania współpracy transgranicznej w tym zakresie.

Celem Protokołu jest koordynacja i harmonizacja działań jego Stron oraz ich współpraca na rzecz wdrażania postanowień ww. artykułu Konwencji. Protokół o zrównoważonej turystyce zobowiązuje jego Strony do podjęcia wspólnych działań we współpracy wszystkich Stron w skali całych Karpat, oraz przez poszczególne Strony na ich terytorium, w oparciu o odnośne przepisy prawa krajowego.

Merytoryczne postanowienia Protokołu o zrównoważonej turystyce dotyczą między innymi:

- promowania regionu karpackiego jako kierunku turystyki zrównoważonej (Art. 8 Protokołu);
- rozwoju, promowania i marketingu karpackich regionalnych produktów, usług i pakietów turystyki zrównoważonej (Art. 9);
- zapewniania wspólnych, wysokich standardów jakościowych w zakresie rozwoju turystyki zrównoważonej w Karpatach (Art. 10);
- zwiększania udziału turystyki w zrównoważonym rozwoju gospodarki lokalnej na terenie Karpat (Art. 11);
- zarządzania ruchem turystycznym w Karpatach z korzyścią dla środowiska i dla zrównoważonego lokalnego rozwoju gospodarczego obszarów mniej wrażliwych ekologicznie, mniej rozwiniętych i mniej wykorzystywanych przez turystykę, lecz mających wystarczający potencjał umożliwiający wchłonięcie i przyjęcie części ruchu turystycznego (Art. 12);
- zwiększania wkładu turystyki w ochronę przyrody i zrównoważone wykorzystanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Karpat (Art. 13);
- zwiększania wkładu turystyki w zrównoważoną gospodarkę rolną na terenie Karpat (Art. 14);
- zwiększania wkładu turystyki w zrównoważoną gospodarkę leśną w Karpatach (Art. 15);
- planowania i zrównoważonego rozwoju transportu i infrastruktury turystycznej na terenie Karpat (Art. 16);

- zwiększania wkładu turystyki w zachowanie i promocję dziedzictwa kulturowego i tradycyjnej wiedzy lokalnych społeczności Karpat (Art. 17);
- zwiększania wkładu turystyki w edukację społeczeństwa i budowanie społecznej świadomości zagadnień zrównoważonego rozwoju (Art. 18);
- promowania współpracy transgranicznej w zakresie rozwoju turystyki zrównoważonej w Karpatach (Art. 20).

Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej

Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej do Konwencji Karpackiej został przyjęty podczas trzeciego spotkania Konferencji Stron (COP3) Konwencji Karpackiej i podpisany przez sześć Stron Konwencji (aktualnie podpisany przez siedem Stron Konwencji) dnia 27 maja 2011 r. w Bratysławie. Polska podpisała Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej dnia 8 września 2011 r. podczas XXI Forum Ekonomicznego w Krynicy. Polska nie ratyfikowała dotychczas Protokołu o zrównoważonej gospodarce leśnej do Konwencji Karpackiej.

Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej do Ramowej Konwencji Karpackiej stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie postanowień dotyczących leśnictwa ustępów 3-6 Art. 7 Konwencji („Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo”), zobowiązującego Strony Protokołu do działań na rzecz zrównoważonego gospodarowania i ochrony lasów karpackich przynoszących korzyści obecnemu i przyszłym pokoleniom, m.in. przez stosowanie zrównoważonych praktyk w gospodarce leśnej na terenach górskich w Karpatach, tworzenie odpowiedniej wielkości i ilości obszarów chronionych w lasach naturalnych (zwłaszcza pierwotnych), oraz stosowanie przyjaznych dla środowiska działań w leśnictwie zapewniających odpowiednie zatrzymywanie wody opadowej na terenach górskich w celu skutecznego zapobiegania powodziom.

Celem Protokołu jest koordynacja i harmonizacja działań jego Stron oraz ich współpraca na rzecz wdrażania postanowień ww. artykułu Konwencji. Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej zobowiązuje jego Strony do podjęcia wspólnych działań we współpracy wszystkich Stron w skali całych Karpat, oraz przez poszczególne Strony na ich terytorium, w oparciu o odnośne przepisy prawa krajowego.

Merytoryczne postanowienia Protokołu o zrównoważonej gospodarce leśnej dotyczą między innymi:

- zapewnienia funkcji produkcyjnych lasów i ich roli w rozwoju obszarów wiejskich (Art. 9);
- identyfikacji i ochrony lasów naturalnych, zwłaszcza lasów dziewiczych (Art. 10);
- gospodarki leśnej na obszarach chronionych (Art. 11);
- wzmocnienia ochronnych funkcji lasów (Art. 12);
- promowania odtwarzania lasów zbliżonych do naturalnych (Art. 13);
- wzmocnienia roli sektora leśnego w łagodzeniu zmian klimatu, ograniczenia zagrożeń i łagodzenia skutków (Art. 14);
- wzmocnienia społecznych funkcji lasów (Art. 15);
- zarządzania dziką przyrodą i harmonizacji polityki dotyczącej sieci ekologicznych oraz celów i środków gospodarki leśnej (Art. 16);
- kompatybilnych systemów monitoringu i informacji (Art. 17);
- koordynacji badań naukowych i wymiany informacji (Art. 18).

Ponadto, Protokół o zrównoważonej gospodarce leśnej przewiduje działania i współpracę jego Stron m.in. na rzecz:

- utrzymania lub zwiększenia lesistości;
- właściwego wykorzystania drewna jako przyjaznego dla środowiska, odnawialnego surowca;
- działania na rzecz zrównoważonego użytkowania innych niż drewno produktów leśnych;
- poprawy zdrowia i żywotności lasów;
- lepszej ochrony i zrównoważonego użytkowania elementów różnorodności biologicznej w lasach;
- promowania dziedzictwa kulturowego lasów;
- udziału regionalnych i lokalnych władz i społeczności w gospodarce leśnej;
- identyfikacji, rozwoju i stosowania odpowiednich systemów płatności za dostarczane przez lasy dobra i usługi ekologiczne;
- wzmacniania dobrego zarządzania sektorem leśnym i egzekwowania prawa leśnego, ze szczególnym uwzględnieniem zwalczania nielegalnego pozyskiwania drewna i związanego z nim handlu;
- identyfikacji, rozwoju i wdrażania najlepszych praktyk gospodarki leśnej i hodowli lasów zbliżonych do naturalnych.

Protokół o zrównoważonym transporcie

Protokół o zrównoważonym transporcie do Konwencji Karpackiej został przyjęty podczas czwartego spotkania Konferencji Stron (COP4) Konwencji Karpackiej i podpisany przez cztery Strony Konwencji (Republikę Czeską, Rumunię, Republikę Serbii i Republikę Słowacką) dnia 26 września 2014 r. w Mikulovie (Republika Czeska). Aktualnie podpisany jest przez sześć Stron Konwencji w tym Polskę i Ukrainę. Rzeczpospolita Polska podpisała Protokół dnia 15 czerwca 2015 r. w Kijowie, Ukraina dnia 26 czerwca 2015 r., natomiast Węgry nie podpisały jak dotychczas tego Protokołu. Protokół został już ratyfikowany przez Republikę Czeską, Rumunię, Republikę Serbii, Republikę Słowacką, Polskę i Ukrainę.

Zgodnie z przyjętymi w Konwencji Karpackiej zasadami Protokół o zrównoważonym transporcie wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia Depozytariuszowi (którym tak samo jak w przypadku Konwencji jest Rząd Ukrainy) czwartego dokumentu ratyfikacji, zatwierdzenia, przyjęcia, lub przystąpienia. Z uwagi na powyższe, Protokół o zrównoważonym transporcie, który jak dotychczas został ratyfikowany tylko przez trzy Strony Konwencji, nie wszedł jeszcze w życie w stosunku do żadnej ze Stron Konwencji.

Protokół o zrównoważonym transporcie do Ramowej Konwencji Karpackiej stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie postanowień Art. 8 Konwencji (*Zrównoważony transport i infrastruktura*), zobowiązującego Strony Protokołu do działań na rzecz:

- prowadzenia polityki planowania i rozwoju zrównoważonego transportu i infrastruktury, która będzie uwzględniać specyfikę środowiska terenów górskich, z uwzględnieniem potrzeb ochrony obszarów wrażliwych, różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz obszarów o szczególnym znaczeniu dla turystyki;
- podjęcia współpracy zmierzającej do rozwoju zrównoważonych polityk transportowych, które zapewnią korzyści wynikające z mobilności i możliwości dojazdu w Karpatach, jednocześnie minimalizując szkodliwe oddziaływania na zdrowie ludzkie, krajobraz,

rośliny, zwierzęta oraz ich siedliska, a także uwzględniając środki kształtowania popytu na zrównoważony transport na wszystkich etapach planowania transportu w Karpatach;

- współpracy w celu rozwijania modeli transportu przyjaznego dla środowiska w obszarach wrażliwych ekologicznie.

Celem Protokołu jest zacieśnienie i ułatwienie współpracy jego Stron na rzecz rozwoju zrównoważonego transportu towarowego i osobowego w Karpatach, w celu przyczynienia się do zrównoważonego rozwoju regionu przy jednoczesnym unikaniu, ograniczaniu, lub (tam, gdzie jest to konieczne) złagodzenia lub skompensowania negatywnego wpływu transportu i powiązanej z nim infrastruktury.

Art. 1 ust. 2 wymienia cele szczegółowe współpracy Stron w ramach wdrażania Protokołu:

- uwzględnianie specyfiki środowiska obszarów górskich w politykach zrównoważonego transportu oraz powiązanych z nimi planowaniu i rozwoju infrastruktury;
- rozwój zrównoważonych polityk transportu multimodalnego, zapewniających mobilność mieszkańców oraz możliwości dojazdu do obszarów miejskich, wiejskich, obszarów położonych z daleka od osiedli ludzkich, oraz do destynacji turystycznych;
- ograniczenie negatywnych wpływów na zdrowie ludzkie i poprawa bezpieczeństwa transportu;
- unikanie fragmentacji siedlisk naturalnych i pół-naturalnych powodowanej przez wszelkie rodzaje transportu i powiązaną z nimi infrastrukturę, oraz zachowanie i poprawa łączności ekologicznej w skali lokalnej, krajowej i makroregionalnej;
- rozwój i promowanie przyjaznych dla środowiska modeli i systemów transportu, w szczególności w obszarach wrażliwych ekologicznie;
- wdrażanie zrównoważonych systemów planowania transportu i zarządzania ruchem, oraz unikanie w miarę możliwości przekroczenia przepustowości ruchu tranzytowego w Karpatach;
- zapewnienie infrastrukturalnej funkcjonalności sieci transportowej;
- poprawa lub utrzymanie infrastruktury transportowej w celu zapewnienia jej wydajności, bezpieczeństwa, mobilności pasażerów i ładunków, oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Protokół o zrównoważonym transporcie zobowiązuje jego Strony do podjęcia wspólnych działań we współpracy wszystkich Stron w skali całych Karpat, oraz przez poszczególne Strony na ich terytorium, w oparciu o odnośne przepisy prawa krajowego.

Merytoryczne postanowienia Protokołu o zrównoważonym transporcie dotyczą między innymi:

- sieci infrastruktury transportowej i jej łączności (Art. 8)
- transportu drogowego (Art. 9)
- transportu kolejowego (Art. 10)
- transportu wodnego (Art. 11)
- transportu powietrznego (Art. 12)
- transportu niezmotoryzowanego (Art. 13)
- systemów zarządzania transportem (Art. 14)
- standardów bezpieczeństwa transportu (Art. 15)
- określania kosztów rzeczywistych różnych rodzajów transportu (Art. 16)

Protokół o zrównoważonym rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich

Protokół o zrównoważonym rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich do Konwencji Karpackiej został przyjęty podczas piątego spotkania Konferencji Stron (COP5) Konwencji, które odbyło się na Węgrzech. Aktualnie został podpisany przez cztery Strony Konwencji (Czechy, Węgry, Polskę, Rumunię) i wszedł w życie 1 stycznia 2020 r. Zgodnie z Artykułem 7 Konwencji Karpackiej, celem Protokołu o zrównoważonym rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich (zwanego dalej "Protokołem") jest utrzymanie gospodarowania ziemią zgodnego z tradycyjnymi sposobami jej uprawy w sposób zrównoważony, przynosząc korzyści obecnym i przyszłym pokoleniom.

Aby osiągnąć powyższy cel, Strony będą harmonizować i koordynować swoje działania na rzecz zintegrowanego gospodarowania zasobami ziemi, zwiększając integrację aspektów środowiskowych z politykami rolnymi, jednocześnie poprawiając jakość życia, wzmacniając lokalne gospodarki i społeczności, a także ochronę wartości przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Strony będą w tym celu współpracować zwłaszcza na rzecz:

- opracowywania, ulepszania i wdrażania właściwych dla danego obszaru strategii rozwoju obszarów wiejskich, charakteryzujących się integrującym, włączającym i całościowym podejściem, z uwzględnieniem specyficznych warunków gór i pogórza;
- zapewniania i realizowania wspólnych polityk promujących endogeniczny potencjał rozwojowy rolnictwa i obszarów wiejskich na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania;
- opracowywania i projektowania polityk i instrumentów w zakresie rolnictwa, uwzględniających aspekty środowiskowe;
- promowania zrównoważonych lub ekstensywnych praktyk rolno-środowiskowych oraz praktyk gospodarowania zasobami ziemi, a także produkcji ekologicznej w celu ochrony różnorodności biologicznej i różnorodności tradycyjnych krajobrazów kulturowych, a także naturalnych i półnaturalnych siedlisk, w tym pastwisk i obszarów chronionych;
- promowania zachowania i zrównoważonego wykorzystania zasobów genetycznych dla żywności i rolnictwa, lokalnych ras zwierząt domowych, odmian roślin uprawnych i odmian dziko rosnących;
- zakładania banków genów dla odmian lokalnych, jak również promowania rozprzestrzeniania i uprawy tych odmian;
- wdrażania działań na rzecz zachowania i promowania tradycyjnych praktyk rolniczych i związanej z nimi wiedzy tradycyjnej;
- wspierania lokalnych producentów rolnych w celu tworzenia krótkich łańcuchów dostaw, które stymulują lokalną gospodarkę i zwiększają chłonność regionu;
- promowania produkcji ekologicznej, lokalnych targowisk rolnych, producentów żywności tradycyjnej, rolnictwa wspieranego przez społeczności i innych form zrównoważonej produkcji żywności w małej skali;
- poprawy stanu zachowania tradycyjnej architektury i infrastruktury wiejskiej oraz wiejskiej sztuki i rzemiosła, w tym tworzenie ich regionalnych rejestrów (inventaryzacja);
- promowania dywersyfikacji źródeł utrzymania na obszarach wiejskich, szczególnie poprzez powiązanie rolnictwa i turystyki, jak również wyrób i sprzedaż lokalnych produktów, dzieł sztuki i rękodzieła;

- wzmacniania edukacji formalnej i nieformalnej, promowania zaawansowanych szkoleń i zdobywania kwalifikacji, w tym międzypokoleniowego przekazywania wiedzy, dostępu do lokalnych usług publicznych i usług doradztwa;
- promowania obejmującego całe Karpaty monitoringu obszarów rolniczych i wiejskich, a także ich rozwoju społeczno-gospodarczego;
- opracowywania lub promowania skoordynowanych programów i projektów badań naukowych;
- rozwijania transnarodowej sieci i platformy wymiany wiedzy;
- włączania celów zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich do innych polityk sektorowych;
- pobudzania innowacji w zakresie gospodarki odpadami i energią na obszarach wiejskich oraz promowania inteligentnej energii oraz bezodpadowych rozwiązań i systemów.

Szczegółowe informacje dot. Konwencji Karpackiej można znaleźć na stronach: <http://www.carpathianconvention.org/>, <http://www.konwencjakarpacka.org.pl/pl/> oraz <http://www.informatoriumkarpackie.pl/>.

Konwencja Karpacka obejmuje w Polsce obszary w 3 regionach: w Małopolsce, Podkarpaciu oraz Śląsku (około 200 gmin.).

W województwie podkarpackim są to:

- w powiecie bieszczadzkim: Czarna, Lutowiska, Ustrzyki Dolne;
- w powiecie brzozowskim: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna, Nozdrzec;
- w powiecie dębickim: Brzostek, Jodłowa;
- w powiecie jasielskim: Brzyska, Dębowiec, Jasło (m), Jasło (w), Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec;
- miasto Krosno;
- w powiecie krośnieńskim: Chorkówka, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jaśliska, Jedlicze, Korczyn, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Rymanów, Wojaszówka;
- w powiecie leskim: Baligród, Cisna, Lesko, Olszanica, Solina;
- miasto Przemyśl;
- w powiecie przemyskim: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Przemyśl;
- w powiecie przeworskim: Jawornik Polski;
- w powiecie ropczycko-sędziszowskim: Wielopole Skrzyńskie;
- w powiecie rzeszowskim: Błażowa, Chmielnik, Dynów (m), Dynów (w), Hyżne, Krasne, Lubenia, Tyczyn;
- w powiecie sanockim: Besko, Bukowsko, Komańcza, Sanok (m), Sanok (w), Tyrawa Wołoska, Zagórz, Zarszyn;
- w powiecie strzyżowskim: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa.

II. Działania w województwie podkarpackim wpisujące się w poszczególne cele Konwencji Karpackiej w roku 2019 r.

Poniżej przedstawiono działania departamentów/biur Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego wpisujące się w poszczególne obszary tematyczne Konwencji Karpackiej.

1. Zintegrowane podejście do gospodarowania zasobami ziemi.

Brak podejmowanych działań przez departamenty/biura UMWP, które wpisują się w ten obszar tematyczny Konwencji Karpackiej.

2. Ochrona i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

a) Raport za lata 2017-2018 z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. - Raport jest oceną realizacji wykonanych zadań w latach 2017-2018 zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2017-2019 z perspektywą do 2023 r. Ocena ma służyć określeniu stopnia realizacji założonych w ww. dokumencie zadań mających na celu polepszenie stanu środowiska w województwie, a także sformułowaniu wniosków niezbędnych do kolejnej aktualizacji programu ochrony środowiska. Zarząd Województwa Podkarpackiego przyjął Raport uchwałą Nr 107/2563/19.

b) Przygotowanie projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Podkarpackiego - Wyniki audytu w postaci rekomendacji i wniosków (zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) będą wiążące przy sporządzaniu planu zagospodarowania przestrzennego województwa jak również przy sporządzaniu gminnych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Rozpoczęcie prac: Uchwała Nr 32/827/19 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z 26 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu „Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego” oraz wyznaczenia jednostki odpowiedzialnej za wykonanie zadania. W 2019 r. przygotowano podział województwa na jednostki krajobrazowe, dane wejściowe do opracowania charakterystyk krajobrazów w zakresie cech analitycznych – przyrodniczych i kulturowych krajobrazu.

W 2020 r. zaplanowano:

- zorganizowanie dwudniowego ogólnopolskiego spotkania przedstawicieli zespołów projektowych sporządzających audyty krajobrazowe – 25-26 marca 2020 r.,
- kontynuacja prac nad przygotowaniem danych wejściowych do opracowania charakterystyk krajobrazów w zakresie cech analitycznych – przyrodniczych i kulturowych krajobrazu,
- przygotowanie podziału województwa na jednostki krajobrazowe w układzie mezoregionalnym.

Termin realizacji: 3 lata (od wejścia w życie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych z dnia 11 stycznia 2019 r. Dz.U.2019.394).

c) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko projektu Programu – 2019 r. przystąpienie do prac i ich kontynuacja w 2020 r. w zakresie:

- Ocena stanu środowiska w 10 obszarach interwencji (m.in. gospodarka wodno-ściekowa, ochrona powietrza, zasoby przyrodnicze, gospodarka odpadami) w oparciu o analizę raportów z realizacji Programu oraz dostępnych danych statystycznych i informacji o stanie środowiska.
- Analiza SWOT.
- Ocena efektów realizacji Programu 2017-2019.
- Analiza uwarunkowań prawnych. Kontynuacja analiz krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych w aspekcie uwzględnienia w Programie celów ekologicznych i wskaźników w nich zapisanych.
- Analiza wniosków i informacji zgłaszanych do Programu przez powiadomione i zainteresowane jednostki.
- Określenie celów ekologicznych oraz wskaźników ich realizacji, powiązań celów interwencji z celami zawartymi w strategicznych i programowych dokumentach krajowych i regionalnych. Określenie kierunków i zadań Programu, również w aspekcie terytorialnym.
- Analiza możliwości finansowania zadań zapisanych w Programie i opracowanie harmonogramu rzeczowo-finansowego.
- Opracowanie projektu Programu.

Opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu.

d) Opracowanie dokumentacji na potrzeby planów ochrony dla pięciu Parków Krajobrazowych: Pogórza Przemyskiego, Gór Słonnych, Południoworoztoczańskiego, Puszczy Solskiej oraz Lasów Janowskich - Projekt realizowany w ramach osi Priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, Działanie 4.5 Różnorodność biologiczna, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Cel i planowane efekty: Poprawa ochrony bioróżnorodności podkarpackich parków krajobrazowych poprzez opracowanie dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń na potrzeby sporządzenia planów ochrony dla pięciu parków krajobrazowych. Realizacja projektu przyczyni się pośrednio do zahamowania spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz pozwoli na zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego. Przedmiotem projektu jest opracowanie dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń: tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych i wartości kulturowych na potrzeby opracowania planów ochrony dla pięciu Parków Krajobrazowych: Pogórza Przemyskiego, Gór Słonnych, Południoworoztoczańskiego, Puszczy Solskiej i Lasów Janowskich. Dla każdego z w/w parków krajobrazowych zostaną przygotowane stosowne operaty, a ponadto zostanie opracowany i wdrożony publiczny system informacji przestrzennej - geoportal, który składał się będzie z portalu mapowego oraz portalu informacyjnego (z informacjami tekstowymi, graficznymi, fotograficznymi) zawierającymi dane na temat elementów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych parków.

Realizator projektu: Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyśle.

Całkowita wartość projektu po przetargu: 2 339 700,00 zł

Dofinansowanie (Fundusze Europejskie): 1 980 244,98 zł

Wkład własny (Województwo Podkarpackie): 359 455,02 zł

Okres realizacji projektu: od 24.05.2018 r. do 30.06.2021 r.

Zadania zrealizowane w 2019 r.: Wyłoniono Wykonawcę zadania w trybie przetargu nieograniczonego.

e) Opracowanie dokumentacji na potrzeby planów ochrony dla pięciu Parków Krajobrazowych: Jaśliskiego, Ciśniańsko-Wetlińskiego, Doliny Sanu, Czarnorzecko-Strzyżowskiego i Pasma Brzanki - Projekt realizowany w ramach osi Priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, Działanie 4.5 Różnorodność biologiczna, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Cel i planowane efekty: Poprawa ochrony bioróżnorodności podkarpackich parków krajobrazowych poprzez opracowanie dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń na potrzeby sporządzenia planów ochrony dla pięciu parków krajobrazowych. Realizacja projektu przyczyni się pośrednio do zahamowania spadku różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo oraz pozwoli na zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego. Przedmiotem projektu jest opracowanie dokumentacji dotyczącej zasobów i zagrożeń: tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych i wartości kulturowych na potrzeby opracowania planów ochrony dla pięciu Parków Krajobrazowych: Jaśliskiego, Ciśniańsko-Wetlińskiego, Doliny Sanu, Czarnorzecko-Strzyżowskiego i Pasma Brzanki.

Realizator projektu: Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie

Całkowita wartość projektu po przetargu: 2 189 400,00 zł

Dofinansowanie (Fundusze Europejskie): 1 860 990,00 zł

Wkład własny (Województwo Podkarpackie): 328 410,00 zł

Okres realizacji projektu: od 25.05.2018 r. do 30.06.2021 r.

Zadania zrealizowane w 2019 r.: Wyłoniono Wykonawcę zadania w trybie przetargu nieograniczonego.

f) Udział pracach Komitetu Sterującego projektu LIFE pt. "Green-Go! Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania Zielonej Infrastruktury na obszarach Natura 2000 w Karpatach" - Projekt "Green-Go! Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania Zielonej Infrastruktury na obszarach Natura 2000 w Karpatach" realizowany jest przez Centrum UNEP/GRID-Warszawa – organizację pozarządową będącą Zakładem Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska. Cele projektu: Głównym celem projektu jest wspieranie współpracy samorządów szczebla gminnego i Lokalnych Grup Działania, oraz zaangażowanie społeczności lokalnych w działania na rzecz rozpoznania, zachowania i odtwarzania zielonej infrastruktury na terenach wiejskich.

Okres realizacji: wrzesień 2017 – grudzień 2020

Źródła finansowania: Projekt dofinansowany z Narodowego Funduszu ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

g) Czynna ochrona płazów na terenie Parku Krajobrazowego Gór Słonnych - Celem akcji była ochrona płazów migrujących z miejsca zimowania do miejsca rozrodu. W tym celu w ustalonych wcześniej miejscach na terenie miejscowości Trójca, Jamna, Lesko posadowiono przy drogach tablice informacyjne „Uwaga żaby! Zwolnij”. Ponadto podczas akcji pomagano migrującym płazom przedostać się na drugą stronę jezdni (w kierunku

zbiornika wodnego) oraz informowano przejeżdżających kierowców o akcji i konieczności uważnej jazdy. Wszystkie te czynności (połączone z zamieszczaniem informacji o akcji na stronach ZPK w Przemyślu) miały się przyczynić do wsparcia ochrony kilku gatunków płazów. Czas realizacji: marzec/kwiecień 2019 r.

h) Czynna ochrona ptaków wróblowatych poprzez stworzenie miejsc lęgowych (budki lęgowe prof. Sokołowskiego) dla sikory bogatki, modraszki, pleszki i muchołówki żalobnej na terenie parków krajobrazowych, administrowanych przez tutejszy Zespół, Czynna ochrona sów: puszczyka uralskiego, puszczyka zwyczajnego i sowy uszatej na terenie parków krajobrazowych, administrowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu - 48 budek lęgowych zostało rozwieszonych na ternie Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Gór Słonnych oraz Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego. 2 budki zawieszono przy siedzibie Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu. Budki lęgowe typu P po wypełnieniu suchą trawą i trocinami zabezpieczone zostały przed drapieżnikami siatką. Natomiast budki lęgowe typu A posiadają od wewnątrz przedłużenie otworu wlotowego tzw. „kominek” wlotowy, uniemożliwiający drapieżnikowi zgięcie łapy w stawie i wybranie jaj lub piskląt. I - wszy etap zadania: zakup budek lęgowych oraz koszy wiklinowych. W związku z rozpoczęciem przez tutejszy Zespół realizacji zadania "Czynna ochrona sów: puszczyka uralskiego, puszczyka zwyczajnego i sowy uszatej na terenie parków krajobrazowych, administrowanych przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu " informujemy, że pierwsza partia budek lęgowych oraz koszy wiklinowych została zakupiona i dotarła już do siedziby Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu. W dalszym etapie prac, budki zostaną odpowiednio zaimpregnowane oraz oznakowane poprzez naniesienie na nie logo Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu. Czas realizacji: styczeń/luty 2019 r.

i) Koszenie i monitoring torfowiska wysokiego zdegradowanego, lecz zdolnego do naturalnej i stymulowanej regeneracji w miejscowości Smerek - W listopadzie 2019 roku wykoszono i usunięto ściętą biomasę z torfowiska wysokiego zdegradowanego, lecz zdolnego do naturalnej i stymulowanej regeneracji w miejscowości Smerek na powierzchni 5 arów. Przeprowadzany systematycznie monitoring pozwala stwierdzić, że prowadzone zadanie ma duże znaczenie edukacyjne jak i krajobrazowe.

j) Montowanie nowych i monitoring budek lęgowych dla ptaków - Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Jaśliski Park Krajobrazowy - Montowanie budek lęgowych zapewnia ptakom z różnych gatunków największe bezpieczeństwo.

k) Montowanie nowych i monitoring schronów dla nietoperzy - Jaśliski Park Krajobrazowy Czarnorzecko-Strzyżowski, Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu - Jednym z poważniejszych zagrożeń dla egzystencji nietoperzy jest ubywanie naturalnych kryjówek. W zabudowie rolniczej, zadrzewieniach śródpolnych i lasach prywatnych często brakuje drzew dziuplastych. Również stare drewniane domy coraz częściej są zastępowane przez nowoczesne budynki, które nie sprzyjają nietoperzom. Rozwiązaniem tego problemu jest tworzenie schronień zastępczych, w tym drewnianych budek lęgowych zaprojektowanych specjalnie dla nietoperzy. Budki rozwieszono w miejscach potencjalnie atrakcyjnych dla nietoperzy.

l) Montowanie „hotele” dla owadów w ramach czynnej ochrony pszczołowych - Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Pasma Brzanki - Postępujące przekształcenia siedlisk, powodujące często ich degradację spowodowały, że wiele gatunków owadów znacznie zmniejszyło swoją liczebność, a niektóre są nawet zagrożone całkowitym wyginięciem. Owady mają decydujący wpływ na trwanie i stabilność ekosystemów. Z powodu małej liczebności pszczołowych konieczne jest znalezienie skutecznych metod powiększenia ich populacji. Jednym z przykładów ochrony czynnej pszczołowych może być wieszanie „hotele” dla owadów. Różnorodność materiałów i rozmieszczenie otworów w „hotelu” zapewniają łatwo dostępne miejsca do osiedlenia się owadów w tym również ogrodowych, takich jak biedronki, motyle, pająki i inne pożyteczne gatunki. W roku 2020 planuje się zakup kolejnych 10 sztuk „hotele” i zamontowanie na terenie innych parków krajobrazowych nadzorowanych przez Zespół.

ł) Nadzór nad realizacją zadań ochronnych przez podmioty zarządzające i prawnie gospodarujące na obszarze Jaśliskiego i Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego - Jaśliski Park Krajobrazowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy - W ramach nadzoru nad realizacją zadań ochronnych przez podmioty zarządzające i prawnie gospodarujące na obszarze Jaśliskiego i Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego, przeprowadzono kontrolę realizacji zadań ochronnych na obszarze Parków, ustalonych dla: Nadleśnictwa Komańcza oraz Rymanów, w planie ochrony w/w Parków. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że oba Nadleśnictwa zrealizowały w roku 2018 wszystkie zadania wymienione w informacji z ich realizacji. Były one wykonywane prawidłowo, zgodnie z założeniami i ustaleniami planów ochrony Jaśliskiego i Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego.

m) Udział w pracach Komisji Projektu Planu dla Nadleśnictwa Rymanów - Udział w posiedzeniu Komisji Projektu Planu dla Nadleśnictwa Rymanów. Obrady KPP miały charakter debaty publicznej w sprawie „Projektu planu urządzenia lasu” oraz „Prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000” dla Nadleśnictwa Rymanów.

n) Organizacja oraz udział w spacerze krajobrazowym w ramach wojewódzkich obchodów Dnia Krajobrazu 2019 - W dniu 21 października 2019 r. w siedzibie Nadleśnictwa Cisna w bieszczadzkiej miejscowości Cisna odbyły się wojewódzkie obchody Trzeciego Międzynarodowego Dnia Krajobrazu 2019. Tematem przewodnim uroczystości była woda, która stanowi bardzo istotny składnik krajobrazu a jej znaczenie w krajobrazie nigdy wcześniej nie było tak istotne, jak w obliczu coraz bardziej uszczuplających się zasobów wody. Wdrażając ideę spacerów krajobrazowych, których celem jest przekazanie wiedzy na temat danego krajobrazu, w tym jego historii, procesów, które wpłynęły na jego kształt, funkcji jakie pełni lub jego ewentualnych zagrożeń wszyscy uczestnicy obchodów udali się na ścieżkę „Jeleni Skok”. Po przejściu zaplanowaną trasą na wieży widokowej można było podziwiać piękny, jesienny krajobraz Bieszczadów.

o) Realizacja zadań związanych z ochroną innych form ochrony przyrody w granicach parku krajobrazowego - Koordynacja zadań przy przeprowadzeniu prac pielęgnacyjnych w obrębie pomnika przyrody nieożywionej „Źródło Mieczysław” - 1. Ochrona przyrody i walorów krajobrazowych na obszarze parków krajobrazowych

prowadzona jest poprzez całoroczne lustracje innych form ochrony przyrody utworzonych w granicach parków krajobrazowych. W 2019 roku przeprowadzono lustracje: 14 rezerwatów przyrody, 35 pomników przyrody, 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, 5 użytków ekologicznych, 1 stanowiska dokumentacyjnego oraz 1 obszaru Natura 2000.

Podczas lustracji Służba Zespołu Karpaccich Parków Krajobrazowych w Krośnie identyfikuje i ocenia istniejące i potencjalne zagrożenia dla podmiotu ochrony. W razie ich wystąpienia wnioskuje do organów sprawujących nadzór nad daną formą ochrony o podjęcie działań mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych prac w celu ochrony podmiotu.

2. Koordynacja zadań przy przeprowadzeniu prac pielęgnacyjnych (wyczyszczenie zamulonej niszy źródła) w obrębie pomnika przyrody nieożywionej „Źródło Mieczysław”, znajdującego się na działce nr ewid. 150/3 w Czarnorzekach, na południowym stoku Suchej Góry, w obszarze Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.

p) Organizacja akcji „Sprzątanie świata”, oraz „Dzień Ziemi” z osadzonymi z Zakładu Karnego w Łupkowie Oddział Zewnętrzny w Moszczańcu - W dniu 13 czerwca 2019 roku w ramach podpisanego porozumienia o współpracy z Zakładem Karnym w Łupkowie w związku z obchodami „Dnia Ziemi” a także w dniu 12 września 2019 roku z uwagi na obchody „Sprzątania świata” zaproszono kilku osadzonych z Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu do siedziby Zespołu. Z takiej formy resocjalizacji w ramach prowadzonych wobec osadzonych przez kadrę penitencjarną zajęć kulturalno-oświatowych chęć skorzystania zadeklarowało łącznie 12-tu skazanych. W trakcie wizyty w siedzibie Zespołu osadzeni zapoznali się z ekspozycją przyrodniczą oraz ekspozycjami z kącika etnograficzno-historycznego. Dodatkowo poznali różne formy ochrony przyrody oraz ciekawe miejsca znajdujące się na terenie parków krajobrazowych zarządzanych przez Zespół. Na koniec spotkania wraz z pracownikami Zespołu przeprowadzono drobne prace remontowe w Terenowej Bazie Edukacyjnej mieszczącej się za budynkiem siedziby Zespołu.

r) Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych parku krajobrazowego oraz wnioskowanie o podejmowanie działań mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych działań w celu poprawy funkcjonowania i ochrony parku krajobrazowego - 1. Sprawdzono stan techniczny 64 tablic urzędowych i informacyjnych w tym: wymieniono 13 tablic, odmalowano 5 konstrukcji, odkrzaczano na bieżąco zlustrowane tablice. 2. W wyniku prowadzonej przez Służbę Zespołu Karpaccich Parków Krajobrazowych w Krośnie lustracji na obszarze administrowanych parków krajobrazowych w 2019 roku:

- zlokalizowano 8 „dzikich” wysypisk śmieci. W związku z tym zwrócono się do właścicieli lub zarządców działek o podjęcie skutecznych działań zmierzających do usunięcia nielegalnego wysypiska śmieci oraz niedopuszczenie do ponownego ich składowania w tym miejscu,
- zauważono uszkodzone tablice urzędowe na terenie 3 rezerwatów przyrody. W ramach prowadzonych działań zwrócono się z prośbą do RDOŚ w Rzeszowie o ustanowienie nowych tablic i wymianę konstrukcji, która przez zły stan techniczny uległa uszkodzeniu.

s) „Program aktywizacji gospodarczo – turystycznej województwa podkarpackiego poprzez promocję cennych przyrodniczo i krajobrazowo terenów łąkowo – pastwiskowych z zachowaniem bioróżnorodności w oparciu o naturalny wypas zwierząt gospodarskich i owadopylność” („Podkarpacki Naturalny Wypas II”) - Zadanie

w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, realizowane są w ramach „Programu aktywizacji gospodarczo – turystycznej województwa podkarpackiego poprzez promocję cennych przyrodniczo i krajobrazowo terenów łąkowo – pastwiskowych z zachowaniem bioróżnorodności w oparciu o naturalny wypas zwierząt gospodarskich i owadopylność” („Podkarpacki Naturalny Wypas II”)

Program „Podkarpacki Naturalny Wypas II” stanowi instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Głównym celem tego Programu jest zachowanie różnorodności biologicznej, krajobrazu charakterystycznego dla terenów województwa oraz lepsza ochrona środowiska przyrodniczego bogatego pod względem różnorodnej flory i fauny, poprzez prowadzenie wypasu na terenach cennych przyrodniczo, krajobrazowo i turystycznie, a także poprawa owadopylności.

Zakłada się, że cel główny Programu zostanie osiągnięty poprzez podjęcie działań zgodnych z kierunkami wskazanymi przez priorytety i działania strategiczne. Zachowując zasadę spójności programowania na poziomie regionalnym priorytety strategiczne Programu są zgodnie z dziedzinami działań strategicznych, celami oraz priorytetami tematycznymi Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020.

W dziedzinie działań strategicznych „Środowisko i Energetyka” w priorytecie tematycznym 4.2 „Ochrona środowiska”, w kierunku działań 4.2.4 „Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej” zakładane jest osiągnięcie takich efektów jak:

- racjonalna gospodarka cennych gospodarczo zasobów oraz właściwa rekultywacja terenów przyrodniczych zdewastowanych i zdegradowanych,
- wsparcie procesów i działań zachowujących różnorodność biologiczną,
- utrzymanie i poprawa różnorodności biologicznej cennych przyrodniczo terenów łąkowo-pastwiskowych w ramach prowadzonej na nich ekstensywnej gospodarki pasterskiej,
- poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Przewiduje się, że przewodni kierunek działania „Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej” dodatkowo wpłynie na realizację niektórych efektów zawartych w dziedzinie działań strategicznych „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” w priorytecie tematycznym 1.4 „Rolnictwo”. Realizacja kierunku działania 1.4.3 „rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz certyfikowanych produktach wysokiej jakości”, w efekcie może wpłynąć na:

- promocję produktów tradycyjnych, regionalnych i ekologicznych z terenu województwa podkarpackiego na arenie międzynarodowej i krajowej,
- podnoszenie świadomości poprzez edukację dzieci i młodzieży oraz konsumentów w zakresie produkcji żywności i zasad zdrowego odżywiania.

Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie na mocy uchwały Nr 36/940/19 z dnia 9 kwietnia 2019 r. ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Podkarpackiego w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego w 2019 r. zgodnych z założeniami Programu „Podkarpacki Naturalny Wypas II”. Na realizację zadań w ramach otwartego konkursu ofert w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2019 rok przeznaczone zostały środki finansowe w wysokości 3 314 085,00 zł. W ramach otwartego konkursu ofert, w terminie określonym w Regulaminie Konkursu, wpłynęło 7 ofert. Zarząd Województwa Podkarpackiego biorąc pod uwagę listę ofert rekomendowanych do otrzymania dotacji a także realizację ważnego dla Województwa zadania służącego ochronie bioróżnorodności, uchwałą Nr 60/1487/19 z dnia 9 lipca 2019 r. dokonał wyboru ofert i udzielił dotacji wszystkim siedmiu podmiotom biorącym udział w konkursie na łączną kwotę 2 651 323,46 zł. Łączna powierzchnia łąk i pastwisk na których

prowadzona jest ekstensywna gospodarka pastwiskowa w ramach Programu (w ha) - 14 070,67 ha. Łączna powierzchnia łąk i pastwisk na których prowadzona jest ekstensywna gospodarka pastwiskowa w ramach Programu objętych formami ochrony przyrody(w ha) – 11 003,90ha. Liczba zwierząt biorących udział w realizacji zadania (prowadzeniu ekstensywnej gospodarki pastwiskowej) wynosi 13 236 szt. w tym: bydło – 9305 szt., konie - 336 szt., owce – 2165 szt., kozy – 611 szt., jeleniowate – 819 szt. Liczba działań szkoleniowo – edukacyjnych dla rolników i pszczelarzy oraz kampanie promocyjno-informacyjna dla dzieci i młodzieży (szkoły, przedszkola) – 57. Liczba form ochrony przyrody na których realizowany jest Program – 6.

t) Kampania informacyjno – edukacyjna pn. „Rola pszczół miodnych w zachowaniu bioróżnorodności w rolnictwie” - Głównym celem kampanii jest: powiększenie bazy pożytków poprzez zakup i posadzenie jak największej ilości drzew miododajnych w naszym województwie oraz poprawa świadomości społecznej.

W ostatnich latach mamy do czynienia z rosnącym zagrożeniem dla pszczół spowodowanym szeroko pojętą działalnością człowieka, zmniejszaniem się bazy pożytków pszczelich oraz szerzeniem się chorób dziesiątkujących pasieki. Ta trudna sytuacja skłoniła Samorząd województwa do podjęcia działań w tym zakresie.

1. Akcja sadzenia drzew miododajnych z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim.

W roku 2019 zrealizowano zadania pn.: Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim” w ramach zadania pt.: Kampania informacyjno-edukacyjna pn. "Rola pszczół miodnych w zachowaniu bioróżnorodności w rolnictwie" polegające na sadzeniu drzew miododajnych we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego oraz z Wojewódzkim Związkiem Pszczelarzy w Rzeszowie. W celu realizacji tego zadania opracowano regulamin akcji oraz formularz zgłoszeniowy który skierowano do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego. Deklarację wzięcia udziału w powyższej akcji należało przysłać w terminie do dnia 31 lipca 2019 r. Do współpracy w ramach tego działania zgłosiło się 4 Miasta na prawach powiatu, 11 Powiatów, oraz 79 Gmin – łącznie 94 jednostki samorządowe z terenu naszego województwa. Jednostkom samorządowym oraz Wojewódzkiemu Związkowi Pszczelarzy w Rzeszowie przekazano łącznie 8 000 drzew miododajnych w tym: 3500 szt. lipy, 3500 szt. klonu i 1000 szt. akacji. Celem tego działania było wzbogacenie środowiska przyrodniczego, powiększenie bazy pożytków dla pszczół a tym samym na poprawę bioróżnorodności.

2. Organizacja konkursu dla pszczelarzy z terenu województwa podkarpackiego w ramach którego wręczone uczestnikom nagrody w formie sprzętu pszczelarskiego przydatnego w prowadzeniu pasieki. Celem konkursu było wyłonienie „Najbardziej Aktywnego Koła Pszczelarskiego”. spośród 3 grup, podzielonych ze względu na liczbę członków koła, tj. małe (do 25 członków), średnie (od 26 do 50 członków), duże (od 51 członków).

Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim” w ramach zadania pt.: Kampania informacyjno-edukacyjna pn. "Rola pszczół miodnych w zachowaniu bioróżnorodności w rolnictwie"- w realizacji zadania wzięło udział 4 Miasta na prawach powiatu, 11 Powiatów, oraz 79 Gmin – łącznie 94 jednostki samorządowe z terenu naszego województwa oraz 58 Kół Pszczelarzy zrzeszonych w Wojewódzkim Związku Pszczelarzy w Rzeszowie. Zasadzono 8 000 sadzonek drzew miododajnych. Organizacja konkursu dla pszczelarzy z terenu województwa podkarpackiego

- w ramach konkursu wpłynęło łącznie 17 ankiet od Kół Pszczelarzy zrzeszonych w Wojewódzkim Związku Pszczelarzy w Rzeszowie.

3. Planowanie przestrzenne.

a) Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad – Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 7 kwietnia 2015 r. uchwałą nr 41/890/15 przyjął Program Strategicznego Rozwoju Bieszczad (PSRB, Program). Program ma na celu jak najlepsze wykorzystanie zasobów endogenicznych zlokalizowanych w granicach jednostek samorządu terytorialnego objętego PSRB, co ma przyczynić się do poprawy poziomu konkurencyjności tego obszaru, a w konsekwencji zapewnić mu trwały wzrost i rozwój gospodarczy.

Programem zarządza i sprawuje nadzór nad jego realizacją Zarząd Województwa Podkarpackiego przy udziale Rady Programowej. Program nie posiada własnego budżetu, jednakże spójność PSRB z krajową i regionalną polityką rozwoju, umożliwia wykorzystanie instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Kontraktu Terytorialnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 a także środków publicznych z innych źródeł np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Działania PSRB ukierunkowane są na wzrost poziomu i warunków życia mieszkańców poprzez poprawę dostępu do miejsc pracy i usług przy efektywnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych i wzmocnieniu funkcjonalnych powiązań zewnętrznych. Zakłada się, że Bieszczady będą obszarem zrównoważonego rozwoju, dzięki zwiększeniu i zróżnicowaniu usług turystycznych i pełnego wykorzystania zasobów endogenicznych tworzonych przez walory środowiska przyrodniczego. Ponadto dzięki poprawie dostępności przestrzennej oraz wzrostowi kapitału ludzkiego zwiększy się atrakcyjność Bieszczad jako miejsca lokalizacji inwestycji i zamieszkania. W 2019 r. przygotowano Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad za 2018 r., które przedstawia wartości wskaźników monitorujących, pozwalających ocenić efekty wdrażania Programu. Sprawozdanie zostało pozytywnie zaopiniowane przez Radę Programową Programu i przyjęte przez Zarząd Województwa Podkarpackiego uchwałą nr 53/1274/19 z dnia 13 czerwca 2019 r. Obecnie przygotowywane jest sprawozdanie z realizacji programu za 2019 r. W II połowie 2020 r. planowana jest aktualizacja Programu Strategicznego Rozwoju Bieszczad.

b) Program Strategiczny „Błękitny San” - Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 7 kwietnia 2015 r. uchwałą nr 41/889/15 przyjął Program Strategiczny „Błękitny San” (PSBS, Program). Program ma na celu jak najlepsze wykorzystanie zasobów endogenicznych zlokalizowanych w granicach jednostek samorządu terytorialnego objętego PSBS, co ma przyczynić się do poprawy poziomu konkurencyjności tego obszaru, a w konsekwencji zapewnić mu trwały wzrost i rozwój gospodarczy. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Zarząd Województwa Podkarpackiego wraz z Radą Programową. Program nie posiada własnego budżetu, jednak poprzez zapewnienie spójności PSBS z krajową i regionalną polityką oraz systemem programowanego rozwoju, możliwe jest wykorzystanie instrumentów finansowych przewidzianych m.in. w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, Kontrakcie Terytorialnym, a także środków publicznych z innych źródeł np. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Działania PSBS ukierunkowane są na

rozwój turystyki i rekreacji, przedsiębiorczości, kapitału ludzkiego i społecznego oraz infrastruktury służącej poprawie dostępności i ochronie środowiska.

W 2019 r. przygotowano Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Strategicznego „Błękitny San” za 2018 r., które przedstawia wartości wskaźników monitorujących, pozwalających ocenić efekty wdrażania Programu. Sprawozdanie zostało w dniu 5 czerwca 2019 r. pozytywnie zaopiniowane przez Radę Programową PSBS. Następnie w dniu

13 czerwca 2019 r. Sprawozdanie roczne zostało przedłożone Zarządowi Województwa Podkarpackiego i przyjęte uchwałą nr 53/1275/19.

Obecnie przygotowywane jest sprawozdanie z realizacji programu za 2019 r. W II połowie 2020 r. planowana jest aktualizacja Programu Strategicznego „Błękitny San”.

c) Plan Zagospodarowania Przestrzennego WP Perspektywa 2030 – PZPWP został przyjęty Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r. i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego Nr 3937 z dnia 18.09.2018 r. Dokument uwzględnia postulaty Artykułu 5. Planowanie przestrzenne Konwencji Karpackiej w zakresie prowadzenia regionalnej polityki przestrzennej mającej na celu ochronę i zrównoważony rozwój podkarpackiej części Karpat, w tym szczególnie uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze występujące na terenach górskich. W 2019 roku opracowano Informacje z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 dla gmin województwa. Każda przygotowana Informacja... składa się z części tekstowej, zawierającej wyciąg ustaleń PZPWP odnoszących się do danej gminy oraz z części graficznej z wyróżnieniem danej gminy, która obejmuje fragmenty map w skali 1:200 000:

- mapa 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna,
- mapa 2. Środowisko przyrodnicze i kulturowe,
- mapa 3. Gospodarka odpadami, wodno-ściekowa i ochrona wód,
- mapa 4. Komunikacja i infrastruktura techniczna.

Stopień realizacji: w 2019 r. przygotowano 136 Informacji... w tym dla wszystkich gmin objętych działaniem Konwencji Karpackiej. W 2020 r. planowane jest przygotowanie 24 Informacji...

d) Prace nad przygotowaniem Strategii Karpackiej - Projekt Strategii Karpackiej jest odpowiedzią na potrzebę poszerzenia i pogłębienia współpracy w regionie karpackim. Strategia Karpacka byłaby już piątą makroregionalną strategią w UE. Byłby to mechanizm umożliwiający ścisłą współpracę państw regionu karpackiego w różnych obszarach z wykorzystaniem funduszy unijnych, w tym na duże makroregionalne przedsięwzięcia. O powołanie takiej strategii zabiega także polski rząd. Projekt Strategii Karpackiej wspierany jest na różnych poziomach zarządzania, od inicjatyw lokalnych, poprzez organizacje samorządowe aż po stopień rządowy. Głównym celem projektu Strategii Karpackiej jest wzmocnienie konkurencyjności i atrakcyjności makroregionu karpackiego w oparciu o unikalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, wewnętrzny potencjał rozwojowy i stworzenie przewagi konkurencyjnej w celu podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców regionu karpackiego przy jednoczesnym zachowaniu unikalnych walorów ekologicznych Karpat. Instrument ten umożliwi zacieśnianie więzi transgranicznych oraz

będzie sprzyjać mocniejszej integracji społeczności lokalnych w makroregionie karpackim, poprzez m.in. wspólny rozwój oraz ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Zakładane priorytety projektu Strategii Karpackiej:

Priorytet horyzontalny - Wzmacnianie współpracy i rozwoju przestrzennego

Ważnym elementem kompleksowego rozwoju obszaru karpackiego jest zagospodarowanie przestrzenne i nawiązywanie współpracy w regionie. Jakość działania instytucji, w tym samorządów lokalnych, jest w wielu przypadkach czynnikiem decydującym o jakości współpracy, a zatem o perspektywach rozwoju makroregionu. W tym względzie Strategia powinna zawierać specjalne odniesienie do specyfiki karpackich sieci osadniczych (tj. dużej liczby małych miejscowości położonych w dolinach i braku dużych miast).

W ramach trzech obszarów priorytetowych, które wpisują się w priorytet horyzontalny, mają być realizowane trzy cele:

Obszar I priorytetowy Konkurencyjne Karpaty

Działania proponowane w Strategii będą miały na celu wzmocnienie współpracy gospodarczej w strategicznych sektorach makroregionalnych: Rozwój czystych gałęzi przemysłu, Zrównoważony rozwój turystyki, Podniesienie konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, Rozwój makroregionalnego ekosystemu innowacji. Przykłady projektów: Karpacki inkubator „zielonego przemysłu”, Karpacka karta turysty, Karpacki znak jakości produktów regionalnych, Karpacka Platforma Transferu Technologii - rozwój produktów ICT.

Obszar II priorytetowy Zielone Karpaty

Nawiązanie współpracy makroregionalnej, której głównym celem będą działania: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, Dywersyfikacja źródeł energii, Zarządzanie ryzykiem środowiskowym i zagrożeniami naturalnymi. Przykłady projektów: Rozwój i ochrona transgranicznych korytarzy ekologicznych w Karpatach, Wsparcie podmiotów zainteresowanych w przejściu na odnawialne źródła energii, Makroregionalna strategia adaptacji do zmian klimatu.

Obszar III priorytetowy Spójne Karpaty

Wspólne działania realizowane w obszarze III Strategii: Zwiększenie dostępności transportowej Karpat, Zwiększenie dostępności cyfrowej Karpat, Rozwój systemu e-usług.

Przykłady projektów: Transport na żądanie (Transport on demand), Mapa dostępu do Internetu na obszarze Karpat, Rozwój e-usług w sektorze turystyki w Karpatach.

- We wrześniu 2018 r. podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy przedstawiciele rządów Węgier, Słowacji, Ukrainy i Polski podpisali Deklarację Karpacką, która ukończyła dwuletnie prace prowadzone przez Polskę polegające na opracowaniu diagnozy społeczno-ekonomicznej dla regionu karpackiego oraz przygotowania projektu Strategii.
- Deklaracja Karpacka została przekazana do Sejmu, Senatowi, członkom rządu oraz instytucjom europejskim: Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Komitetowi Regionów, Europejskiemu Komitetowi Społeczno-Ekologicznemu. Komitet Regionów odniósł się pozytywnie do pomysłu powołania Strategii Karpackiej, jednocześnie zaznaczając, jak ważne jest zaangażowanie państw regionu w inicjatywę.

Podjęte starania i prace nad treścią dokumentu Strategii Karpackiej

W lutym 2016 r., została utworzona w Komitecie Regionów Międzyregionalna Grupa „Karpaty”, która składa się z 33 członków z 4 różnych państw.

W grudniu 2016 r. ustalono, że Grupie będzie przewodniczył Pan Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego.

Do lutego 2019 r. inicjatywa karpacka prezentowana była podczas różnych spotkań, w tym 7 lutego 2019 r. - prezentacja podczas specjalnej sesji komisji COTER - Międzyregionalna grupa Karpat w Komitecie Regionów.

Komisja COTER EKR przyjęła inicjatywę w sprawie przyjęcia Opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat. Opinia była przygotowywana w procesie długich konsultacji, spotkań i dyskusji podczas wielu debat i wydarzeń, w różnych gremiach.

Etapy opracowywania Opinii -

a. Wyznaczenie Marszałka Województwa Podkarpackiego Władysława Ortyla na sprawozdawcę. (Sprawozdawca przygotowuje projekt opinii.)

b. Opracowywanie dokumentu:

Sprawozdawca wybrał eksperta - Paweł Wais Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego.

Konsultacje robocze:

c. 9 i 10 września w Brukseli marszałek Władysław Ortyl wraz z dyr. dep. Rozwoju Regionalnego i ekspert w sprawie opinii na temat uruchomienia Strategii Karpackiej - Paweł Wais uczestniczył w szeregu spotkań bilateralnych dot. Strategii Karpackiej. Rozmowy dot. "Strategii", odbyły się z reprezentantami Stałych Przedstawicielstw państw karpackich przy UE, przedstawicielami Fińskiej Prezydencji w Radzie Europy, decydentami z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej w Komisji Europejskiej oraz posłami do Parlamentu Europejskiego - biorącymi udział w pracach nad opinią z inicjatywy własnej w komisji COTER w Europejskim Komitecie Regionów. Zorganizowano także konsultacje dla zainteresowanych sprawą strategii stron.

d. Przygotowanie projektu opinii – projekt opinii został przedłożony 24 września 2019 w sekretariacie COTER.

e. Przyjęcie projektu opinii na posiedzeniu komisji COTER -

23 października 2019 r. omówiono i przyjęto projekt opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat. Z zgłoszonych 14 poprawek w całości zaakceptowano 2, odrzucono 3 z nich z jednoczesną modyfikacją tekstu pierwotnego projektu opinii, według zaleceń Członków zgłaszających poprawki, pozostałe poprawki - skorygowano zapisy z zachowaniem kierunku.

f. Przyjęcie projektu opinii Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat nastąpiło podczas sesji plenarnej Komitetu Regionów w dniach 4/5 grudzień 2019 r.

g. Opinia dotycząca potrzeby utworzenia makroregionalnej Strategii Karpackiej została w Brukseli przyjęta jednogłośnie.

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia makroregionalna dla regionu Karpat wzywa Komisję Europejską do poparcia inicjatywy utworzenia strategii makroregionalnej dla regionu Karpat jako kolejnej strategii makroregionalnej i drugiej skierowanej do europejskiego obszaru o specyfice górskiej oraz do podjęcia działań na rzecz przystąpienia UE do konwencji karpackiej w charakterze strony. Wskazuje, że głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców regionu karpackiego przy jednoczesnym zachowaniu unikalnych walorów ekologicznych Karpat. Uważa, że instrument strategii makroregionalnej pozwoli na efektywniejsze wykorzystanie dostępnych środków finansowych w ramach celu europejskiej współpracy terytorialnej poprzez zbudowanie realnego systemu współfinansowania i wdrażania działań wspierających regiony państw karpackich. W ten sposób poprawi się również ich dostęp do europejskich źródeł finansowania.

Projekt opinii konsultowany był na każdym etapie z przedstawicielami Konwencji Karpackiej.

Samorząd Województwa Podkarpackiego aktywnie włącza się w prace nad opracowaniem Strategii uczestnicząc w konsultacjach dokumentów, jak również promując tę inicjatywę.

Działania realizowane na szczeblu parlamentarnym, rządowym oraz regionalnym wzajemnie się przenikają i uzupełniają tworząc efekt synergii będący wynikiem zaangażowania wszystkich interesariuszy Strategii Karpackiej.

e) Studium możliwości zagospodarowania oraz wykorzystania obszaru wzdłuż rzeki San - W 2019 r. dokonano analizy potencjału rozwojowego obszaru wzdłuż rzeki San, w oparciu o walory środowiska naturalnego, dziedzictwa kulturowego oraz zagospodarowania infrastrukturalnego. Następnie sporządzono syntezę możliwości zagospodarowania oraz wykorzystania obszaru położonego wzdłuż rzeki San w podziale na gminy – sporządzono 43 karty gmin. W 2020 r. zadanie będzie kontynuowane z uwagi na konieczność przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy możliwości rozwojowych tego obszaru, tj. na poziomie poszczególnych miejscowości. Planowane zakończenie I kw. 2020 r.

f) Przygraniczny Obszar Funkcjonalny – studium uwarunkowań rozwoju pod kątem potencjału społeczno-gospodarczego - W 2019 r. przystąpiono do prac dot. wyznaczonego w PZPWP Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, który jest bardzo ważny z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego kraju, a przede wszystkim województwa podkarpackiego. Jest to obszar, który wymaga istotnego wsparcia zewnętrznego, włącznie z zastosowaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych o charakterze transgranicznym. Dotyczy to przede wszystkim obszarów: „Beskid Niski”, „Kremenaros” i „Brama Przemyska”. Podjęcie racjonalnych działań projektowych wymaga jednak wcześniejszego opracowania, a w niektórych kwestiach uaktualnienia, rzeczywistych uwarunkowań rozwoju tej strefy, szczególnie w kontekście możliwości rozwoju gospodarczego, w tym turystycznego.

Zakres prac:

- Kompletowanie materiałów wejściowych.
- Diagnoza uwarunkowań w zakresie: komunikacji, infrastruktury technicznej, infrastruktury społeczno-gospodarczej, ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego.
- Przeprowadzenie analiz wynikających z uwarunkowań.
- Określenie perspektyw i możliwości zagospodarowania obszaru, w tym wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju obszarów przygranicznych oraz waloryzacja obszaru

dla lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych wraz z koncepcją aktywizacji regionu, między innymi na podstawie realizowanych na pograniczu projektów.

Termin realizacji: 2020 r.

g) Gromadzenie informacji o wszczynanych oraz zakończonych postępowaniach administracyjnych dotyczących inwestycji planowanych do realizacji na terenie gmin położonych na obszarze parków krajobrazowych nadzorowanych przez Zespół, w celu umożliwienia pełnienia przez Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie strony w takich postępowaniach - 1. Gromadzono informacje o wszczynanych oraz zakończonych postępowaniach administracyjnych dotyczących inwestycji planowanych do realizacji na terenie gmin położonych na obszarze parków krajobrazowych nadzorowanych przez Zespół, w celu umożliwienia pełnienia przez Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie strony w takich postępowaniach. Dokonano dokładnej analizy dokumentacji i śledzono procesy postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy oraz inwestycji celu publicznego (359 nowych spraw wszczętych w 2019 r. 2. Opiniowanie w sprawach projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczących terenu Parku.

h) Uczestniczono w dwudniowym szkoleniu pn. „Planowanie przestrzenne jako narzędzie ochrony przyrody w Karpatach” - Uczestniczono w dwudniowym szkoleniu pn. „Planowanie przestrzenne jako narzędzie ochrony przyrody w Karpatach”. Celem projektu jest skuteczna ochrona przyrody Karpat w oparciu o efektywne planowanie przestrzenne, jak również:

- aktywna edukacja skierowana do różnych środowisk, mająca na celu zwiększenie wiedzy na temat możliwości proekologicznego kształtowania przestrzeni.
- zwiększenie świadomości społecznej i zaangażowania obywateli w aktywną ochronę środowiska oraz kształtowanie postaw proekologicznych w zakresie kształtowania przestrzeni w Karpatach.
- integracja różnych środowisk na rzecz odpowiedniego zagospodarowania przestrzennego (m.in.: przedsiębiorców, organów administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, przedstawicieli mediów, młodzieży, seniorów itp.), poprzez powołanie Gminnych Zespołów Zadaniowych.
- analiza dokumentów planistycznych 6 gmin karpackich oraz opracowanie rekomendacji aktualizacji dokumentów w kierunku ochrony przyrody.
- promowanie dobrych praktyk i standardów w zakresie planowania przestrzennego w Karpatach.
- promowanie samorządów biorących udział w projekcie.

4. Zrównoważone i zintegrowane zarządzanie wodami dorzecznymi.

Brak podejmowanych działań przez departamenty/biura UMWP, które wpisują się w ten obszar tematyczny Konwencji Karpackiej.

5. Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo.

Brak podejmowanych działań przez departamenty/biura UMWP, które wpisują się w ten obszar tematyczny Konwencji Karpackiej.

6. Zrównoważony transport i infrastruktura.

a) Międzynarodowa konferencja ministrów transportu „Korzyści dla regionów wynikające z wdrażania trasy Via Carpatia” – 17 kwietnia 2019 r. w Muzeum-Zamku w Łańcucie przedstawiciele Polski, Węgier, Słowacji, Litwy, Ukrainy, Bułgarii, Chorwacji, Rumunii, Turcji i Białorusi dyskutowali na temat wspólnego projektu drogowego. Reprezentanci państw połączonych korytarzem Via Carpatia, podpisali w Łańcucie wniosek o włączenie szlaku do Transeuropejskiej Sieci Transportowej, która jest instrumentem służącym koordynacji oraz zapewnieniu spójności i komplementarności inwestycji infrastrukturalnych. Podpisana została również deklaracja „Łańcut III”, która zakłada wzmocnienie współpracy w zakresie transportu w Europie Środkowej i Południowej. Deklaracja przewiduje kontynuację rozwoju trasy Via Carpatia oraz przystąpienia do tej inicjatywy nowych członków.

b) Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 889 w m. Płonna - Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 889 w m. Płonna wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 1 535m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, G. Bukowsko, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Wartość zadania 545 534,40, Udział Województwa 485 798,40 zł, udział Gminy 59 736,00 zł.

c) Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Cieszyna - Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Cieszyna wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 752 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 546 387,89.

d) Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Strzyżów - Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Strzyżów wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 128 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 104 980,50 zł.

e) Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Dobrzechów - Odnowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Dobrzechów wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 127 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 104 962,50 zł.

f) Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 992 w m. Kąty - Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 992 w m. Kąty wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 270 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Nowy Żmigród. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 244 970,71 zł oraz Gminę Nowy Żmigród 49 997,00 zł. Wartość całkowita zadania 294 967,71 zł.

g) Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 991 w m. Węglówka - Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 991 w m. Węglówka wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 500 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Korczyna. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 323 713,99 zł oraz Gminę Korczyna 135 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 458 713,99 zł.

h) Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Wiśniowa - Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Wiśniowa wykonana w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 490 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Wiśniowa. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 327 882,71 zł oraz Gminę Wiśniowa 20 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 327 882,71 zł.

i) Remont chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 993 w m. Nowy Żmigród - Remont chodnika w ciągu DW Nr 993 w m. Nowy Żmigród wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 186 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Nowy Żmigród. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 24 720,47 zł oraz Gminę Nowy Żmigród 24 720,00 zł. Wartość całkowita zadania 49 440,47 zł.

j) Remont chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Dobrzechów - Remont chodnika w ciągu DW Nr 988 w m. Dobrzechów wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 1460 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 381 300,78 zł.

k) Remont chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 884 w m. Bachórz - Remont chodnika w ciągu DW Nr 884 w m. Bachórz wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 200 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Dynów. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 36 452,87, Gminę Dynów w kwocie 15 546. Wartość całkowita zadania 51 998,87 zł.

l) Remont chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 991 w m. Korczyna - Remont chodnika w ciągu DW Nr 991 w m. Korczyna wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 591 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Korczyna. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 91 586,57, Gminę Korczyna w kwocie 46 000,00. Wartość całkowita zadania 137 586,57 zł.

ł) Remont chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Twierdza - Remont chodnika w ciągu DW Nr 988 w m. Twierdza wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 513 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Frysztak. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 29 472,37, Gminę Frysztak w kwocie 29 472,00. Wartość całkowita zadania 58 944,37 zł.

m) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 990 w m. Przybówka - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 990 w m. Przybówka wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 207 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Wojaszówka. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 129 820,66, Gminę Wojaszówka w kwocie 99 950,00. Wartość całkowita zadania 229 770,66 zł.

n) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 878 w m. Kielnarowa - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 878 w m. Kielnarowa wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 437 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Tyczyn. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 600 000,00, Gminę Tyczyn w kwocie 490 000,00. Wartość całkowita zadania 1 090 000,00 zł.

o) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 992 w m. Zarzecze - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 992 w m. Zarzecze wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 213 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Dębowiec. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 165 823,60, Gminę Dębowiec w kwocie 165 823,59. Wartość całkowita zadania 331 647,19 zł.

p) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 835 w m. Niebocko - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 835 w m. Niebocko wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 366 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Dydnia. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 169 999,99, Gminę Dydnia w kwocie 150 000,00. Wartość całkowita zadania 319 999,99 zł.

r) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 835 w m. Grabownica Starzeńska - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 835 w m. Grabownica Starzeńska wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 215 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Brzozów. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 135 510,68, Gminę Brzozów w kwocie 52 434,55 zł. Wartość całkowita zadania 187 945,23 zł.

s) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 884 w m. Nienadowa - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 884 w m. Nienadowa wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 140 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Dubiecko Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 85 118,94, Gminę Dubiecko w kwocie 50 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 135 118,94 zł.

t) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 884 w m. Harta - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 884 w m. Harta wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 155 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Dynów Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 170 000,00 zł, Gminę Dynów w kwocie 10 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 180 000,00 zł.

u) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 889 w m. Nagórzany - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 889 w m. Nagórzany wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 142 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 95 882,44 zł.

w) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 989 w m. Godowa - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 989 w m. Godowa wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 170 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Strzyżów Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 132 589,33 zł, Gminę Strzyżów w kwocie 120 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 252 689,33 zł.

z) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 886 w m. Jurowce - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 886 w m. Jurowce wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 240 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Sanok Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 113 975,25 zł, Gminę Sanok w kwocie 113 975,24 zł. Wartość całkowita zadania 227 950,49 zł.

aa) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 887 w m. Milcza i Wróbilik Szlachecki - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 887 w m. Milcza i Wróbilik Szlachecki wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 192 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Rymanów Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 170 000,00 zł, Gminę Rymanów w kwocie 129 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 299 000,00 zł.

ab) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 893 w m. Huzele - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 893 w m. Huzele wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 301 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Lesko Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 169 730,67 zł, Gminę Lesko w kwocie 169 731,00 zł. Wartość całkowita zadania 339 461,67 zł.

ac) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Dobrzechów - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 988 w m. Dobrzechów wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 79 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Strzyżów Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 0 zł, Gminę Strzyżów w kwocie 171 519,23 zł.

ad) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 887 w m. Trześniów i Buków - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 887 w m. Trześniów i Buków wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 273 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Haczów. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 194 494,24 zł, Gminę Haczów w kwocie 193 485,49 zł. Wartość całkowita zadania 387 979,73 zł.

ae) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Tułkowice i Kalembina - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 988 w m. Tułkowice i Kalembina wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 301 m (roboty ziemne przygotowawcze) Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Wiśniowa. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 8 802,79 zł, Gminę Wiśniowa w kwocie 6 471,87 zł. Wartość całkowita zadania 15 274,66 zł.

af) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 986 w m. Glinik - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 986 w m. Glinik wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 30 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Wielopole Skrzyńskie Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 169 999,50 zł, Gminę Wielopole Skrzyńskie w kwocie 115 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 284 999,50 zł.

ag) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 835 w m. Manasterz - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 835 w m. Manasterz wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 310 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Jawornik Polski. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 344 518,51 zł, Gminę Jawornik Polski w kwocie 218 342,64 zł. Wartość całkowita zadania 562 861,15 zł.

ah) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 988 w m. Cieszyna - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 988 w m. Cieszyna wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 137 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Frysztak. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 0 zł, Gminę Frysztak w kwocie 280 592,03 zł.

ai) Budowa chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 889 w m. Sieniawa - Budowa chodnika w ciągu DW Nr 889 w m. Sieniawa wykonany w celu usprawnienia układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, długość odcinka 183 m. Podmioty zaangażowane w realizację: WP, PZDW, Gmina Rymanów. Zadanie zakończone w 2019 roku. Zadanie sfinansowane przez Województwo w kwocie 169 999,87 zł, Gminę Rymanów w kwocie 114 000,00 zł. Wartość całkowita zadania 283 999,87 zł.

aj) Zaprojektowanie i wykonanie remontu mostów w ciągu DW 896 Ustrzyki Dolne – Ustrzyki Górne: przez potok Smolniczek w m. Lutowiska w km 26+378, przez potok Smolniczek w m. Smolnik w km 26+946 oraz przez potok Smolniczek w m. Smolnik w km 27+643.

ak) Zaprojektowanie i wykonanie remontu mostów w ciągu DW 893 Lesko – Cisna: most przez potok bez nazwy w m. Habkowce w km 34+785, most przez potok bez nazwy w m. Habkowce w km 34+914 oraz most przez potok Jabłonka w m. Jabłonki w km 28+590.

al) Zaprojektowanie i wykonanie remontu mostów w ciągu DW 897 Tylawa – Komańcza – Cisna – Wołosate – granica państwa: przez potok Izwór w m. Wisłok Wielki w km 23+109 oraz przez potok Roztoczek w m. Czystogarb w km 30+837.

7. Zrównoważona turystyka.

a) Koncepcja wykorzystania obszarów położonych wzdłuż linii kolejowej nr 106 dla celów turystyki rowerowej - Dokument uwzględnia postulaty Artykułu 9. Zrównoważona turystyka Konwencji Karpackiej w zakresie promowania zrównoważonej turystyki w Karpatach opartej na wyjątkowym charakterze przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego. Dokument analizuje możliwości wykorzystania linii kolejowej nr 106 Rzeszów - Jasło w zakresie rozwoju turystyki rowerowej. W dokumencie zaproponowano przebieg 5 tras rowerowych. Stopień realizacji: zadanie zakończone w 2019 r.

b) Projekt pn. „Karpackie Morza. Działania na rzecz promocji dziedzictwa przyrodniczego Jeziora Solińskiego i Wielkiej Domaszy” - Projekt realizowany jest w latach 2019–2020 w ramach programu Interreg V-A PL-SK 2014–2020. Partnerem wiodącym projektu jest Województwo Podkarpackie, a partnerem Regionalna Organizacja Turystyczna Horný Zemplín i Horný Šariš. Projekt w jego części przynależącej do Województwa Podkarpackiego finansowany ze środków Unii Europejskiej (85%) oraz budżetu Województwa Podkarpackiego (15%). Budżet projektu dla Województwa Podkarpackiego: ok. 250 000 zł. Celem projektu jest promocja walorów przyrodniczych Jeziora Solińskiego (Polska) i Wielkiej Domaszy (Słowacja), która wpłynie na zwiększenie atrakcyjności polsko-słowackich regionów przygranicznych, co bezpośrednio wpisuje się w cele szczegółowe

programu. Jeziora te są zjawiskami szczególnymi na polsko-słowackim pograniczu. Powstały bowiem w miejscach słynących z gór zamieszkałych przez licznych przedstawicieli karpackiej fauny i flory. Obydwa jeziora są zbiornikami sztucznymi powstałymi na górskich rzekach: Wielka Domasza na Ondavie, Jezioro Solińskie na Sanie. Jeziora te w połączeniu z walorami krajobrazowymi oraz bogatą fauną stanowią potencjał turystyczny obu stron polsko-słowackiego pogranicza. Promocja tych dwóch akwenów pod wspólnym szyldem ma służyć skanalizowaniu ruchu turystycznego w obszary o mniejszej frekwencji turystycznej. Planowane działania Województwa Podkarpackiego w 2020: opracowanie i wydanie dwuelementowej mapy w języku polskim, słowackim i angielskim z opisem walorów karpackich „mórz karpackich”, organizacja wizyt studyjnych dla animatorów turystyki w celu poznania i promocji walorów Jeziora Solińskiego i Jeziora Domasza; organizacja cyklu warsztatów dla animatorów turystyki dotyczących analizy potencjału turystycznego obszaru Jeziora Solińskiego i Jeziora Domasza i tworzenia wspólnych pakietów turystycznych np. „Tydzień nad karpackimi morzami” oraz warsztatów fotograficznych celem stworzenia bazy zdjęć pogranicza polsko-słowackiego. Partner mikroprojektu wykona i zamontuje 7 tablic informacyjno-promocyjnych na temat „karpackich mórz” oraz zorganizuje konferencje prezentującą produkt turystyczny i opracowane pakiety dla turystów.

c) Organizacja oraz udział w spotkaniu z przedstawicielami CHKO Vychodne Karpaty - Celem podpisanej w dniu 14 listopada 2012 roku umowy o współpracy pomiędzy Sprawy chronionej krajowej oblasti (CHKO) Vychodne Karpaty a Zespołem Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie jest wzajemne wsparcie w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w rejonach przygranicznych, propagowanie historycznych, kulturowych i turystycznych ciekawostek, tworzenie wspólnej bazy danych informacji turystycznych, wzajemne konsultacje o zasadach udostępniania turystom wyznaczonych szlaków na terenach przygranicznych objętych ochroną. Współpraca w zakresie edukacji ekologicznej, działalności publikacyjnej oraz doradczej szczególnie w trosce o zapewnienie odpowiedniej ochrony przyrody. Realizując plan współpracy pomiędzy ZPKP w Krośnie, a CHKO Vychodne Karpaty odbył się w dniu 23 maja 2019 r. wyjazd terenowy do Ciśniańsko – Wetlińskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Doliny Sanu. W trakcie spotkania przedstawiciele parków krajobrazowych brali udział w wycieczce Bieszczadzką Koleją Leśną z Majdanu do Balnicy, w trakcie, której poznali historię Kolejki i nieistniejącej wsi Balnica. Następnie w Mucznej pracownik Nadleśnictwa Stuposiany przedstawił członkom wyjazdu historię powstania Pokazowej Zagrody Żubrów i oprowadził uczestników po ekspozycji fauny i flory bieszczadzkich lasów w Centrum Promocji Leśnictwa w Mucznej. Kolejnym etapem spotkania terenowego był punkt widokowy „Pichurów” oraz zapoznanie gości z CHKO Vychodne Karpaty z zabezpieczeniem w ramach małej retencji górskiej w Mucznej w związku z realizacją przez Nadleśnictwo Stuposiany projektu pn. „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich”. W drodze powrotnej zaproszonych gości ze Słowacji zapoznano z procesem, jak przez lata pozyskiwano węgiel drzewny, w nowo utworzonym plenerowym muzeum wypołu węgla drzewnego w Mucznej.

d) V Rajd Młodego Ekologa (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie)- V Rajd Młodego Ekologa odbył się w dniu 21 maja 2019 r. po raz kolejny został zorganizowany we współpracy z Przedszkolem Gminnym w Dukli. Uczestnicy Rajdu z Dukli udali się do miejscowości Majdan położonej w Ciśniańsko-Wetlińskim Parku Krajobrazowym i dzieci wraz z opiekunami przejechali trasę Majdan-Przysłup Bieszczadzką Kolejką Leśną. Kolejnym

punktem Rajdu była wizyta w Nadleśnictwie Cisna, gdzie przy ognisku pracownik opowiedział uczestnikom o zwierzętach żyjących na terenie Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego.

e) VIII Rajd Nordic Walking dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Krośnie (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) - VIII Rajd Nordic Walking na obszarze wybranego Parku Krajobrazowego - rajd organizowany w ramach współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku (ok. 50 osób). Impreza organizowana corocznie, za każdym razem na innym obszarze. Celem rajdu jest rozbudzenie aktywności fizycznej wśród seniorów, a także promocja terenu należącego do Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie. W czasie rajdu odbywa się przejście uczestników z kijami nordic walking po ścieżce przyrodniczej. W 2019 roku rajd zorganizowany został na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Sanu – ścieżką przyrodniczo-historyczną „Hylaty”.

f) IX Rajd Ekoturystyczny „Pieczonego Ziemniaka” (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie)- Rajd organizowany wspólnie z Oddziałem PTTK w Krośnie dla uczniów ze szkół podstawowych po terenie wybranego parku krajobrazowego, w celu zapoznania uczestników z jego walorami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi oraz wartościami krajobrazowymi. W dniu 11 października 2019 r. rajd przebiegał po terenie Jaśliskiego Parku Krajobrazowego, w którym uczestniczyła około 45 osobowa grupa uczniów wraz z opiekunami ze szkół powiatu krośnieńskiego.

g) Organizacja warsztatów fotograficznych z udziałem młodzieży z Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego w Krośnie - 12 grudnia 2019 r. uczniowie klas: drugiej, trzeciej oraz czwartej kierunku fototechnik z Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego w Krośnie wraz z opiekunami uczestniczyli w warsztatach fotograficznych zorganizowanych przez Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie. Warsztaty plenerowe odbyły się na terenie Jaśliskiego Parku Krajobrazowego. Pierwszą częścią spotkania były zajęcia teoretyczne z fotografii następnie uczestnicy udali się na w teren. Przejście turystyczne rozpoczęło się miejscowości Szklary w stronę wzgórza Bania Szklarska, następnie ścieżką historyczno-krajobrazową „Na Węgierskim Trakcie” w stronę Jaślisk. Historię Jaślisk oraz ciekawą wystawę etnograficzną przedstawił uczestnikom warsztatów mieszkaniec Jaślisk. Podsumowaniem warsztatów fotograficznych będzie wystawa ze zdjęciami z Jaśliskiego Parku Krajobrazowego.

h) Udział w targach oraz wystawy promujące wartości przyrodnicze, kulturowe i turystyczne parków krajobrazowych – 1) Udział w Targach Rzemiosła i Przedsiębiorczości „Agrobieszczady” 2019 i w Lesku oraz w Karpackim Jarmarku Turystycznym w Ustrzykach Dolnych. W 2019 roku swoją obecność zaznaczył Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie promując na stoisku wystawowym wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe oraz walory krajobrazowe pięciu parków krajobrazowych administrowanych przez Zespół. Odwiedzający stoisko zadawali wiele pytań i wyrażali swoje opinie na temat możliwości i sposobu zwiedzania wspomnianych Parków. W ramach informacji otrzymywali bezpłatne egzemplarze prezentowanych publikacji, a dla najmłodszych przygotowano drobne gadżety promocyjne z logo Zespołu.

2) Przygotowano i zorganizowano wystawę fotograficzną promującą Parki wchodzące w skład Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie w Sanatorium „Górnik” w Iwoniczu Zdroju oraz w Centrum Rehabilitacji Rolników Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Iwoniczu Zdroju.

i) Lustracje ścieżek turystycznych utworzonych na terenie administrowanych parków krajobrazowych przez Zespół - Prowadzono całoroczne lustracje ścieżek przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych oraz tras rowerowych, konnych pod kątem stanu przygotowanej infrastruktury, oznakowania oraz utrzymanego porządku. Ponadto informowano o przepisach o ochronie przyrody osoby przebywające na obszarach podlegających ochronie oraz w miejscach, w których znajdują się twory i składniki przyrody objęte formami ochrony przyrody. W 2019 roku sprawdzono stan infrastruktury i zagospodarowanie turystyczne 19 ścieżek dydaktycznych.

j) Wizyta studyjna ukraińskich samorządowców szczebla lokalnego - 07-11.04.2019 r. – organizatorem wizyty był polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT). Spotkanie otwierające wizytę zostało zorganizowane podczas V Europejskiego Kongresu Samorządów. Podczas dyskusji uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się, jak dzięki projektom można tworzyć tożsamość lokalną i regionalną. W kolejnych dniach wizyty studyjnej przedstawiciele samorządu ukraińskiego odwiedzili województwo podkarpackie. W Krośnie uczestniczyli w spotkaniu z polskimi samorządowcami z powiatu krośnieńskiego. Tematem rozmów były dobre praktyki w konkretnych obszarach zarządzanych przez polskie samorzady: edukacji, budowie dróg, ochronie środowiska, zarządzaniu gminą, kulturze, sporcie, uzdrowiskach, zamówieniach publicznych itp. Aby przekonać się jak to wygląda w praktyce, uczestnicy wzięli udział w objeździe studyjnym po okolicznych inwestycjach, głównie współfinansowanych przez Unię Europejską, tj. Centrum Dziedzictwa Szkła, Lotnisko Krosno, Specjalnej Strefie Ekonomicznej, Zakładzie Utylizacji Odpadów oraz ruinach zamku Kamieniec w Odrzykoniu. Odwiedzili także inwestycję w Miejscu Piastowym współfinansowaną przez Program PBU w ramach projektu MICHAELANDYOUTH. W powiecie sanockim zwiedzili m.in. Specjalną Strefę Ekonomiczną Zagórz-Zasław, ruiny klasztoru Karmelitów oraz centrum polsko-ukraińskiej współpracy w Łukowem, a także wzięli udział w spotkaniu z samorządowcami powiatu sanockiego i części leskiego. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach oraz o innych działaniach i projektach samorządów lokalnych stymulujących rozwój regionalny, a ponadto stworzenie platformy do nawiązywania przyszłych partnerstw. Szacowana liczba uczestników: 70. Koszt: 10 931,27 EUR.

k) Wizyta studyjna ukraińskich samorządowców szczebla regionalnego - 3-7 września 2019 r. - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) zorganizował wizytę studyjną ukraińskich samorządowców szczebla obwodowego. Podczas 4-dniowego pobytu wzięli oni udział w Forum Ekonomicznym w Krynicy, a następnie w województwie podkarpackim zapoznali się z zasadami pozyskiwania funduszy unijnych na rzecz rozwoju regionalnego. Była to także okazja do nawiązania nowych kontaktów partnerskich dla realizacji przyszłych projektów. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach oraz stworzenie platformy do nawiązywania przyszłych partnerstw. Liczba uczestników: ok. 50. Koszt: 8793,87 EUR.

l) Realizacja projektu OUR WAY finansowanego ze środków Interreg Europa 2014-2020

Od 1 czerwca 2018 r. Województwo Podkarpackie wspólnie z partnerami z Hiszpanii, Irlandii, Francji, Bułgarii, Węgier oraz wraz z Europejskim Stowarzyszeniem Szlaków Greenways realizuje projekt OUR WAY współfinansowany ze środków Interreg Europa 2014-2020. Celem projektu jest poprawa zachowania, ochrony i promocji dziedzictwa przyrodniczego

i kulturowego w Europie, z wykorzystaniem szlaków greenways. Cel ten osiągnięty zostanie poprzez zmianę polityk rozwoju danego regionu, która ma obejmować m.in. implementację sprawdzonych rozwiązań lub elementów tych rozwiązań służących rozwojowi zrównoważonej turystyki. Szlaki greenways to wielofunkcyjne szlaki służące niezmotoryzowanym podróżującym (rowerzystom, rolkarzom, pieszym itp.), promujące zdrowy styl życia i mające wpływ na lokalny rozwój. Greenways tworzą ramy dla realizacji lokalnych inicjatyw społecznych na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu, zachowania dziedzictwa kulturowego, rozwoju turystyki przyjaznej dla środowiska i zrównoważonego transportu. Zielone szlaki odpowiadają na potrzeby zarówno mieszkańców, jak i zwiedzających oraz wnoszą pozytywny wkład w ożywienie lokalnej gospodarki i pobudzenie przedsiębiorczości. Bogactwo dziedzictwa Karpat i Pogórza Karpackiego, skarby architektury drewnianej, wielokulturowa kuchnia, czyste powietrze, kreatywni mieszkańcy, potencjał wynikający z transgranicznego położenia – to wszystko sprawia, że Podkarpacie może stać się doskonałym miejscem dla rozwoju ekoturystyki i turystyki zrównoważonej w Polsce i Europie. We wrześniu 2019 roku partnerzy projektu uczestniczyli na Podkarpaciu w warsztatach międzyregionalnych, podczas których poznali m.in. lokalne i regionalne rozwiązania w zakresie funkcjonowania szlaków rowerowych w Bieszczadach (Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe w Uhercach Mineralnych) oraz inicjatyw lokalnych podejmowanych na tym terenie (m.in. projekt „Rowery na tory” Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Lokalnych z Komańczy oraz pomysł Fundacji Bieszczadzkiej z Ustrzyk Dolnych na rewitalizację szlaku Zielony Rower Greenway Karpaty Wschodnie w Bieszczadach. Podczas spotkania omawiane były także aspekty finansowania szlaków greenways w poszczególnych regionach partnerskich.

W 2020 roku planowana jest dalsza realizacja projektu, m.in. wizyty studyjne u partnerów projektu, by szczegółowo poznać rozwiązania stosowane przez partnerów projektu służące ochronie i promocji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego rozwojowi turystyki poprzez szlaki greenways. <https://www.interregeurope.eu/ourway/> .

8. Przemysł i energia.

a) Panele inteligentnych specjalizacji WP - Kluczowym elementem regionalnego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) przewidzianym w projekcie „Inteligentne specjalizacje – narzędzie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności województwa podkarpackiego”, w ramach I Osi priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 są Panele Inteligentnych Specjalizacji. Są to systematyczne twórcze spotkania interesariuszy związanych z konkretną inteligentną specjalizacją. W skład poszczególnych Paneli wchodzi przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora R+B+I, zainteresowani rozwojem określonych jako inteligentne specjalizacje, tj. Lotnictwa i kosmonautyki, Motoryzacji, ICT oraz Jakości Życia, która obejmuje obszary wsparcia takie jak: zrównoważona turystyka, odnawialne źródła energii oraz ekologiczna żywność.

Budżet i okres realizacji projektu: łączny budżet projektu w okresie od 2016-01-01 do 2021-01-31 wynosi: 4 240 500 zł.

W ramach przedsiębiorczego procesu odkrywania w 2019 roku zorganizowano:

4 Panele IS „Motoryzacja” – w dniach 06.06; 07.06; 18.10; 13.12

2 Panele IS „Jakość życia” – w dniach 30.07; 31.07;

3 Panele IS „Lotnictwo i kosmonautyka” – w dniach 12.06; 19.09; 13.12

W dniach 07-08.11.2019 r. w Krasieczynie odbył się I Metapanel Inteligentnych Specjalizacji, w którym wzięło udział 85 osób reprezentujących wszystkie IS regionu. Uczestnicy Metapanelu pracowali w grupach roboczych w tym w grupie „Jakość życia – Turystyka” i „Jakość życia – Zdrowa żywność, Odżywianie”.

W ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania zidentyfikowano następujące kierunki interwencji, które powinny być zastosowane dla lepszego stymulowania rozwoju innowacyjności regionu w ramach specjalizacji Jakość Życia – Zdrowa żywność, Odżywianie:

- promocja i kształtowanie świadomości dotyczącej żywności wysokiej jakości;
- promocja lokalnych, regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych produktów (producentów, miejsca wytwarzania);
- konieczność zdefiniowania innowacyjności w ramach specjalizacji jakość życia (sektor żywności wysokiej jakości);
- współpraca przedsiębiorców i ośrodków naukowych.

W ramach PPO zidentyfikowano także 6 propozycji projektów, które zostały złożone w naborze na projekty dla działania 1.3 Promowanie przedsiębiorczości, typ projektu: Sieciowanie MŚP w ramach RPO WP na lata 2014-2020. Wszystkie zgłoszone projekty dotyczyły Inteligentnej Specjalizacji Jakość życia:

- Zagroda Bieszczadzkie Ziółko
- Zagłębie Ambitnej Turystyki - Gwarancja śniegu – Zintegrowany System Sprzedaży pakietów narciarsko-hotelowych
- Zagłębie Ambitnej Turystyki – „sharing economy” Narty Dzieciom
- Zagłębie Ambitnej Turystyki - Mobilna Wypożyczalnia Rowerów
- Zagłębie Ambitnej Turystyki - Mobilny Hotel w Puławach Górnych
- Zagłębie Ambitnej Turystyki - Wielofunkcyjny Ciągnik Górski

Wszystkie przedstawione karty projektu otrzymały pozytywną opinię Podkarpackiej Rady Innowacyjności, co oznacza że wpisują się w założenia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).

b) Informacja dotycząca wsparcia rozwoju mikro, małych i średnich z wykorzystaniem instrumentów zwrotnych pozostałych po realizacji RPO WP 2007-2013 na obszarze objętym Konwencją Karpacką - W związku z zakończeniem okresu realizacji projektów z wykorzystaniem instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Podkarpackiego przy wsparciu ekspertów Banku Światowego w ramach inicjatywy „Lagging Regions” podjął działania w sprawie określenia polityki wyjścia z instrumentów inżynierii finansowej oraz nadzoru nad zarządzaniem środkami zwrotnymi pozostałymi po realizacji RPO WP 2007-2013. Zgodnie z Rozporządzeniem 1083/2006 KE środki pochodzące ze zwrotnych instrumentów w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 pozostają w dyspozycji województw oraz muszą zostać wykorzystane na ten sam cel tzn. na finansowanie instrumentów finansowych dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. W tym celu Województwo Podkarpackie utworzyło Podkarpacki Fundusz Rozwoju Sp. z o.o., którego jest jedynym udziałowcem. Głównym celem działalności spółki jest zarządzanie środkami finansowymi w obszarze wsparcia rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w szczególności dotyczy to firm, które mają utrudniony dostęp do finansowania. Zadaniem tych działań jest pobudzenie aktywności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych z Podkarpacia, poprzez wzmocnienie ich pozycji, zwiększenie konkurencyjności i rozwijanie działalności gospodarczej. Na obszarze objętym Konwencją

Karpacką Podkarpacki Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. w ramach prowadzonej działalności w 2019 r. udzielił 18 pożyczek dla przedsiębiorców z sektora MŚP na kwotę 5 785 000 zł w 15 gminach oraz 2 poręczenia na kwotę 850 000 zł. Ponadto środki zwrotne pozostałe po RPO WP 2007-2013 dystrybuowane były również pośredników finansowych, którzy realizowali projekty w tym:

- Fundacja Wspomagania Wsi, która udzieliła 219 pożyczek na kwotę 8 758 300 zł w 43 gminach,
- Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju, które udzieliło 4 pożyczki na kwotę 380 600 zł w 3 gminach,
- Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., która udzieliła 1 pożyczkę na kwotę 50 000 zł

W efekcie dzięki tym działaniom wsparcie zwrotne w postaci pożyczek na preferencyjnych warunkach udzielone zostało 242 przedsiębiorcom z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na obszarze Konwencji Karpackiej na łączną kwotę 14 973 900 zł.

c) Promowanie terenów inwestycyjnych - W ramach usługi wsparcia inwestycji (pro-biz) COIE aktywnie promuje ofertę terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w ramach JST objętych Konwencją Karpacką :

- włączanie terenów inwestycyjnych do Generatora Ofert Inwestycyjnych – centralnej bazy danych prowadzonej pod nadzorem PAIH,
- aktualizacja wewnętrznej bazy danych COIE o nowe tereny inwestycyjne zaproponowane przez JST objęte Konwencją Karpacką. COIE posiada własną bazę terenów inwestycyjnych do użytku wewnętrznego, którą na bieżąco aktualizuje, poszerza i wykorzystuje do poszukiwania odpowiednich dla inwestorów lokalizacji, (zadanie realizowane w ramach projektu COIE – Sieć Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów),
- dostarczanie inwestorom informacji dotyczących sytuacji gospodarczej, oferty edukacyjnej, istniejących zachęt inwestycyjnych w przypadku wyrażenia zainteresowania przez danego inwestora terenem zlokalizowanym w ramach JST objętych Konwencją Karpacką, (zadanie realizowane w ramach projektu COIE – Sieć Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów).

9. Dziedzictwo kulturowe i wiedza ludowa.

a) Projekt pn. „Szlak Maryjny (Światło ze Wschodu)” - Projekt realizowany jest w latach 2017–2020 w ramach programu Interreg V-A PL-SK 2014–2020. Partnerem wiodącym projektu jest Preszowski Samosprawny Kraj, a jednym z 12 partnerów Samorząd Województwa Podkarpackiego. Projekt w jego części przynależącej do Województwa Podkarpackiego finansowany ze środków Unii Europejskiej (85%) oraz budżetu Województwa Podkarpackiego (15%). Budżet projektu dla Województwa Podkarpackiego: 1 276 500 zł. Głównym celem projektu jest stworzenie spójnego zestawu działań mających na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego, a w efekcie stworzenie nowego zintegrowanego produktu turystycznego, który uwidoczni również kulturowe, przyrodnicze, historyczne, społeczne i duchowe wartości pogranicza polsko-słowackiego wspierając i promując inne atrakcje turystyczne zlokalizowane na szlaku pielgrzymkowym.

Zadania zrealizowane w ramach projektu przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w 2019 r.:

- organizacja objazdu studyjnego dla touroperatorów. Podczas objazdu przedstawicielom biur podróży zaprezentowano nowy transgraniczny produkt turystyczny, w celu zachęcenia organizatorów turystyki do włączenia nowego szlaku pielgrzymkowego do swojej oferty katalogowej;
- organizacja objazdu studyjnego dla dziennikarzy. Celem objazdu było zaprezentowanie przedstawicielom mediów nowego transgranicznego szlaku pielgrzymkowego (Szlak Maryjny). W Wyniku study press (do tej pory) powstały 3 materiały filmowe: TVP Rzeszów, TV Senior ze Słowacji, TV Południe z Jasła. Ponadto jeden z fotoreporterów wykonał 268 profesjonalnych zdjęć i wraz z licencją do wykorzystywania przekazał Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Podkarpackiego;
- organizacja objazd studyjny dla partnerów projektu. Podczas objazdu polscy i słowaccy partnerzy projektu zaprezentowali efekty jego realizacji.
- opracowanie i wydanie przewodnika turystycznego „Szlak Maryjny (Światło ze Wschodu)” Nakład 31 000 egzemplarzy (10 000 - polska wersja językowa, 10 000 – słowacka wersja językowa, 5 500 – angielska wersja językowa, 5 500 – niemiecka wersja językowa).

Finansowa realizacja projektu po stronie polskiej zakończyła się w połowie 2019 r, jednakże ze względu na trwające wciąż działania partnerów słowackich, jego formalne zakończenie nastąpi we wrześniu 2020 r. Projekt ma zostać zakończony podpisaniem Memorandum o Współpracy przez jego partnerów.

b) Projekt pn. „Świat karpackich rozet – działania na rzecz zachowania kulturowej unikalności Karpat” - Projekt realizowany jest w latach 2018–2020 w ramach Celu Tematycznego „Dziedzictwo” Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020. Oprócz Województwa Podkarpackiego w inicjatywę zaangażowanych jest 9 podmiotów z Polski i Ukrainy, a beneficjentem Wiodącym projektu jest Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”. Projekt w jego części przynależącej do Województwa Podkarpackiego finansowany ze środków Unii Europejskiej (90%) oraz budżetu Województwa Podkarpackiego (10%). Budżeto projektu dla Województwa Podkarpackiego: 407.641,00 zł. Celem projektu jest ochrona i zachowanie dla przyszłości pamięci o tradycyjnym rzemiośle, technologii oraz umiejętności związanych z przedprzemysłowym stylem życia karpackich społeczności. Namacalnym efektem projektowych działań będą centra kultury karpackiej zlokalizowane na terenie polsko-ukraińskich Karpat, w których zebrane informacje będą upowszechniane.

Zadania zrealizowane w ramach projektu przez Samorząd Województwa Podkarpackiego w 2019 r.:

- organizacja trzech wypraw badawczych w ukraińskie Karpaty Celem wypraw były wizyty w miejscach związanych z rękodziełem i karpacką twórczością podczas których zebrano materiał m.in. filmowy, fotograficzny, dźwiękowy oraz przygotowano teksty dziennikarskie. Cały zgromadzony materiał zostanie docelowo wykorzystany w programowej działalności powstającego w Bystrem koło Baligrodu Polsko-Ukraińskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego ROZETA i zamieszczony na stronie www projektu tworzonej przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia "Pro Carpathia"),
- organizacja w Daliowej w Gospodarstwie agroturystycznym „Siedlisko Zakucie” warsztatów zielarskie podczas których uczestnicy poznali karpacką roślinność i możliwości jej wykorzystania m.in. w kuchni i domowej apteczce. Podczas zajęć

zgromadzony został materiał do wykorzystania w programowej działalności ww. Centrum oraz udostępniony w serwisie internetowym projektu.

- Organizacja na terenie Uniwersytetu Ludowego Rzemiosła Artystycznego w Woli Sękowej dwuetapowych warsztatów ceramiczne podczas których uczestnicy poznali teorię i techniki lepienia naczyń z gliny oraz technologię szkliwienia, ozdabiania i wypalania naczyń. Podczas zajęć również gromadzono materiał audiowizualny do wykorzystania w działalności wspomnianego Centrum Dziedzictwa Kulturowego ROZETA i zamieszczenia na stronie internetowej projektu,
- zabezpieczenie transportu dla polskich uczestników Festiwalu Bojkowskiego w Uryczu oraz warsztatów muzycznych w Kosowie na Ukrainie, zorganizowanych przez ukraińskiego partnera projektu .Podczas festiwalu i warsztatów polscy uczestnicy zgromadzili promocyjny materiał audiowizualny, który również zostanie wykorzystany w programowej działalności powstającego w ramach projektu Polsko-Ukraińskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego ROZETA oraz na stronie internetowej projektu,
- wykonanie roll-upa promocyjnego projektu.

c) Projekt pn. „Naftowe dziedzictwo działalności Ignacego Łukasiewicza“ w ramach Programu Współpracy Transgranicznej EIS Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 - Projekt realizowany jest w latach 2019-2020 w ramach Celu Tematycznego „Dziedzictwo” Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020 2020. Beneficjentem Wiodącym Projektu jest Samorząd Województwa Podkarpackiego, a partnerem Stowarzyszenie Euroregion Karpaty-Ukraina. Celem projektu jest popularyzacja wiedzy o dziedzictwie naftowym pogranicza polsko-ukraińskiego na rzecz zwiększenia ruchu turystycznego na terenie województwa podkarpackiego i obwodu lwowskiego. Projekt w jego części przynależącej do Województwa Podkarpackiego finansowany ze środków Unii Europejskiej (90%) oraz budżetu Województwa Podkarpackiego (10%). Budżet projektu dla Województwa Podkarpackiego: 186 556,58 zł.

Rozpoczęcie realizacji projektu nastąpiło 17 grudnia 2019. Działania Województwa Podkarpackiego zaplanowane na 2020 r obejmują:

- organizację konferencji otwierającej i warsztatów w Rzeszowie,
- organizację wizyty studyjnej w części należącej do Województwa Podkarpackiego,
- udział (transport) polskich uczestników na konferencję końcową na Ukrainie,
- organizację misji inwentaryzacyjnej
- opracowanie i publikację przewodnika multimedialnego
- zakup roll-upu projektowego,
- opracowanie projektu ulotki projektowej i jej wydruk.

d) Lustracje pod kątem zagrożeń dla środowiska kulturowego oraz wartości historycznych na terenie administrowanych parków krajobrazowych przez Zespół - Przeprowadzono identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych parków krajobrazowych oraz wnioskowanie o podejmowanie działań mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych działań w celu poprawy funkcjonowania i ochrony parków krajobrazowych. Ponadto przeprowadzono aktualizację wartości historycznych i kulturowych na terenie Jaśliskiego Parku Krajobrazowego. W 2019 roku zlustrowano pod kątem identyfikacji zagrożeń dla

środowiska kulturowego: 128 obiektów w tym: cerkwie, cmentarze, kościoły, cerkwiska, kapliczki, krzyże przydrożne, muzea, zespoły pałacowo-parkowe i inne.

e) Przegląd i ocena stanu wartości historycznych i kulturowych na obszarze Parku Krajobrazowego Doliny Sanu - Zlustrowano pod kątem identyfikacji zagrożeń dla środowiska kulturowego:

- kościoły, cerkwie, cmentarze
- kapliczki i krzyże przydrożne
- inne obiekty historyczne.

f) II Karpackie Dni Dobrosąsiedztwa – Spotkanie Regionów Karpackich - Przedmiotowe przedsięwzięcie nawiązywało do ubiegłorocznych „Karpackich Dni Dobrosąsiedztwa – spotkania na granicy”, które zostały zorganizowane przez Województwo Podkarpackie przy współudziale polskiego Oddziału Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014 - 2020 z siedzibą w Rzeszowie oraz Zakarpackiej Obwodowej Administracji Państwowej. Do udziału w wydarzeniu zostały zaproszone, oprócz partnerów z Ukrainy, także inne regiony karpackie z Węgier, Słowacji i Rumunii. Pierwszego dnia, w piątek, odbyła się konferencja. Po oficjalnych wystąpieniach otwierających Karpackie Dni Dobrosąsiedztwa rozpoczął się pierwszy panel dyskusyjny „Jaka przyszłość dla Karpat?”. Wśród poruszanych tematów znalazły się kwestie dotyczące Strategii Karpackiej, międzyregionalnych inicjatyw podejmowanych w celu zwiększenia dostępności Karpat. Mówiono również o barierach w rozwoju partnerstwa i karpackiej tożsamości. Kolejnym punktem był blok prezentacji o Programie Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, a także debata o jego przyszłości w nowej unijnej perspektywie 2021-2027. Odbyła się także prezentacja Stowarzyszenia Obszarów Górskich „Euromontana” oraz ćwiczenia pokazowe z udziałem funkcjonariuszy Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej. W ramach wydarzenia odbyło się również Spotkanie Regionów Karpackich, polskich i zagranicznych. Kolejnego dnia, przedsięwzięcie przeniosło się na Ukrainę. Oficjalna część wydarzenia po ukraińskiej stronie związana była z prezentacją potencjału turystycznego Zakarpacia. Najważniejszym jego punktem było podpisanie przez Marszałka Województwa Podkarpackiego, Władysława Ortyla i Przewodniczącego Zakarpackiej Obwodowej Administracji Państwowej, Igora Bondarenkę „Programu Wspólnych Działań” na rok 2020. W wydarzeniu wzięli udział m.in. udział Małgorzata Jarosińska – Jedynek – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju, Marcin Przydacz - Podsekretarz Stanu ds. polityki wschodniej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Katarzyna Sołek - Konsul RP we Lwowie, Vasył Pavlyuk – Konsul Generalny Ukrainy w Lublinie, konsulowie Słowacji i Węgier – Slavomir Nadzi i Laszlo Szubert. Wśród gości była również Wojewoda Podkarpacki Ewa Leniart, a Samorząd Województwa reprezentował Marszałek Władysław Ortyl i Wicemarszałek Ewa Draus. Obecni byli również przedstawiciele Województwa Małopolskiego i Śląskiego. Nie zabrakło też reprezentantów służb mundurowych i lokalnych samorządów, przedstawicieli instytucji oraz stowarzyszeń, dla których rozwój przestrzeni karpackiej ma duże znaczenie. Wśród gości z zagranicy byli władarze i przedstawiciele regionów ze Słowacji, Ukrainy, Węgier i Rumunii. W związku z wydarzeniem od 8 do 10 sierpnia w m. Wołosate, została uruchomiona odprawa graniczna poza czynnymi przejściami granicznymi. W oparciu o informacje przekazane przez Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w tych dniach, w obu kierunkach łącznie odprawiono 1605 osób.

g) „Szlak karpacki - odkrywanie, promocja i ochrona bogactwa kulturowego i przyrodniczego regionu Karpat” - 1 kwietnia 2019r. Województwo Podkarpackie

otrzymało informację od Operatora Funduszu, że pierwsza część dwuetapowego procesu składania wniosków została zakończona, spośród 700 złożonych wniosków o dofinansowanie do drugiego etapu aplikacyjnego zakwalifikowało się 42 wnioski w tym wniosek złożony w imieniu konsorcjum przez Województwo Podkarpackie. Wnioskodawcy znajdujący się na krótkiej liście mieli trzy miesiące na opracowanie pełnych wniosków projektowych, które należało przedłożyć do ostatecznej oceny do dnia 4 lipca 2019 r. Województwo Podkarpackie wniosek w imieniu konsorcjum złożyło w dniu 3 lipca 2019r. 30 lipca 2019r. Wniosek uzyskał pozytywną ocenę formalną, przechodząc tym samym do drugiego etapu – oceny merytorycznej, która zakończyć miała się do 31.01.2020r. (do chwili obecnej nie mamy żadnych informacji o wynikach oceny). Celem projektu jest promowanie i ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Karpat poprzez lepszą współpracę regionalną, budowanie potencjału i wymianę wiedzy, przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju gospodarczego lokalnym społecznościom. Karpaty wspierają bogactwo różnorodności biologicznej, która nie ma w sobie równych w Europie. Region ten obejmuje jedno z najmniej zaburzonych ekosystemów w Europie. Województwo Podkarpackie pręźnie uczestniczy w promowaniu Karpat i ich dziedzictwa przyrodniczo - kulturowego poprzez realizację licznych inicjatyw o charakterze edukacyjnym i promocyjnym skierowanym do mieszkańców.

h) XII Forum Europa-Ukraina i III Targi Wschodnie - 24-25.01.2019 r. - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) współorganizował udział Programu w Forum Europa-Ukraina (specjalny panel dyskusyjny, stoisko promocyjne, zakwaterowanie, kontakty z mediami i monitoring itp.). Przedstawiciele Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 poprowadzili specjalny panel dyskusyjny pt. „Współpraca w Europie Środkowo-Wschodniej - rola regionów w budowaniu wzajemnych relacji”. Kierownik OT była również panelistką dyskusji „Dziedzictwo kulturowe czynnikiem rozwoju obszarów pogranicza”. Informacji na temat Programu można było też zasięgnąć na stoisku informacyjno-promocyjnym podczas III Targów Wschodnich. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach. Szacowana liczba uczestników 1500. Koszt: 157,75 EUR.

i) Festiwal „Wschód Kultury” - czerwiec-sierpień 2019 r. - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) zorganizował Konkurs na Spot Filmowy o nagrodę Programu promujący dziedzictwo kulturowe pogranicza tych trzech krajów. Zwycięski spot był emitowany podczas edycji festiwalu w Rzeszowie, Lublinie i Białymstoku oraz imprez im towarzyszących. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie i potencjale dziedzictwa kulturowego pogranicza. Szacowana liczba uczestników: 300 000. Koszt: 9 476,95 EUR.

10. System ocen oddziaływania na środowisko i informowania o stanie środowiska, monitoring oraz wczesne ostrzeżenie.

Brak podejmowanych działań przez departamenty/biura UM WP, które wpisują się w ten obszar tematyczny Konwencji Karpackiej.

11. Podnoszenie świadomości, edukacja i udział społeczeństwa.

a) V edycja konkursu poezji przyrodniczej „Poeta przyrodniczy” - Głównym celem konkursu było zaangażowanie młodzieży szkolnej do własnych poszukiwań informacji i ciekawostek ze świata przyrodniczo-kulturowego zamieszkiwanych parków krajobrazowych.

Z nadesłanych wierszy wybrano najlepsze w dwóch kategoriach wiekowych (I – kl. IV-VI, II – kl. VII-VIII). Podczas finału, który miał miejsce w siedzibie Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu, miało miejsce uroczyste wręczenie nagród finalistom oraz odczyt wszystkich nagrodzonych wierszy, których, w tej edycji, tematyka dotyczyła dwóch Parków Krajobrazowych – Pogórza Przemyskiego i Gór Słonnych.

b) W Pracowni Edukacyjnej Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu w ramach współpracy z Powiatowym Zespołem Doradztwa Rolniczego w Przemyślu odbyło się szkolenie dla 108 rolników (10,11,12 kwiecień 2019 r.) - Omówiono zagrożenia dla świata przyrody, wynikające ze zmian cywilizacyjnych (przedstawienie skutków rozbudowy miast i autostrad oraz rozwoju rolnictwa, omówienie zaniku siedlisk naturalnych, problemu kłusownictwa i dzikich wysypisk śmieci, poznanie sposobów minimalizowania zagrożeń).

- „Formy ochrony przyrody w Polsce

- „Walory przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowe parków krajobrazowych będących w zarządzie tut. Zespołu”

- "Zmiany w środowisku zagrożeniem dla roślin i zwierząt"

- „Rola mokradeł dla człowieka, ich funkcjonowania w środowisku i walory przyrodnicze – występowanie na obszarach parków krajobrazowych”.

c) Plener malarsko-rysunkowy w Kalwarii Paclawskiej pn. „Nasze skarby natury”. dla dzieci i młodzieży - Plener został zorganizowany przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu przy wsparciu gospodarzy terenu tj. Klasztoru Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) w Kalwarii Paclawskiej oraz Nadleśnictwa Bircza. Plener został połączony z obchodami Europejskiego Dnia Parków - obszarów chronionych w całej Europie. W roku 2019 dzień ten stanowił wezwanie, by połączyć się z przyrodą, by uwidocznic naturalny skarb, który sprawia, że nasze parki są tak wyjątkowe; stąd też temat przewodni pleneru, który nawiązywał do tego właśnie dnia.

d) Akcja „Sprzątanie Świata” - Pierwsza akcja została zorganizowana przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu dla uczniów i nauczycieli ze Szkoły Podstawowej w Sufczyńcu. Druga natomiast przeprowadzona została z młodzieżą szkolną i nauczycielami w Rybotyczach. Przed przystąpieniem do sprzątania miało miejsce apel informacyjny, podczas którego omówiono potrzebę segregacji śmieci oraz inne zagadnienia z zakresu ekologii i ochrony przyrody. Następnie uczniowie podzieleni na grupy udali się do wcześniej ustalonych miejsc w celu uprzątnięcia terenu. Po zakończonej akcji miało miejsce konkurs z wiedzy ekologicznej i wiedzy o parkach krajobrazowych. Głównym celem przeprowadzonej akcji był wzrost świadomości ekologicznej młodzieży szkolnej, kształtowanie właściwej postawy ekologicznej, edukacja odpadowa, inicjowanie działań zmniejszających negatywny wpływ na środowisko.

e) Europejski "Dzień Krajobrazu" 2019 w Szkole Podstawowej w Torkach (organizowany przez Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu) - Pierwszą część spotkania rozpoczął apel, podczas którego omówiono cel organizacji w Polsce obchodów „Dnia Krajobrazu”. Poruszono temat istotnej roli krajobrazu w życiu człowieka, istniejących w nim zagrożeń, zmian w środowisku spowodowanych m.in. działalnością człowieka, omówiono krajobraz okolicy oraz krajobraz najbliższego Parku Krajobrazowego – Pogórza Przemyskiego. Kolejną część tego dnia stanowiła prezentacja multimedialna pt. „Poznajemy Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego”, która przybliżyła walory krajobrazowe regionu,

roślinność i zwierzęta chronione, ścieżki i szlaki umożliwiające zwiedzanie Parku i obcowanie z krajobrazem Pogórza Przemyskiego. Młodzież poznała również zabytki (obiekty kulturowe) będące częścią krajobrazu omawianego obszaru.

f) W ramach tegorocznych obchodów Dnia Krajobrazu Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu zorganizował zajęcia przyrodniczo-edukacyjne poświęcone roli i znaczeniu wody w różnych krajobrazach oraz różnorodności krajobrazów na obszarach parków krajobrazowych będących w naszej administracji - W roku 2019 po raz trzeci obchodzony był w naszym kraju Dzień Krajobrazu i promował on wartość wody w krajobrazie. W ramach ubiegłorocznych obchodów Dnia Krajobrazu nasz Zespół zorganizował w przeddzień tego święta tj. 19 bm. zajęcia przyrodniczo-edukacyjne poświęcone roli i znaczeniu wody w różnych krajobrazach oraz różnorodności krajobrazów na obszarach parków krajobrazowych będących w naszej administracji. Zajęcia były dedykowane dzieciom i młodzieży z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Nienadowej oraz Domy dla Dzieci Jaś, Małgosia, Maciek w Przemyślu i odbywały się w Pracowni Przyrodniczej w siedzibie Zespołu.

g) W ramach tegorocznych obchodów Dnia Krajobrazu Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu zorganizował na zaproszenie Dyrekcji Szkoły Podstawowej w Babicach zajęcia przyrodniczo-edukacyjne dla uczniów klas I-VIII - Zajęcia poświęcone były roli i znaczeniu wody w różnych krajobrazach oraz różnorodności krajobrazów na obszarach parków krajobrazowych będących w naszej administracji. Zajęcia obejmowały prezentację nt. „Ochrona i kształtowanie krajobrazu”, pogadanki związane z mieszkańcami (zwierzętami) zasiedlającymi różne krajobrazy.

h) Kampania edukacyjno-informacyjna „Woda w krajobrazie województwa podkarpackiego” (org. Dep. Ochrony Środowiska UMWP) - W ramach kampanii edukacyjno-informacyjnej „Woda w krajobrazie województwa podkarpackiego” wyemitowano w telewizji regionalnej:

- Program telewizyjny o długości 15 minut:

4-krotna emisja

- Program telewizyjny o długości 3 minut (impresja):

4-krotna emisja

- Trzy programy telewizyjne „na żywo” o długości 10 minut emitowane w paśmie „Poznaj Podkarpackie – Jesień w regionach”.

i) Akcja edukacyjna dotycząca ochrony walorów krajobrazowych województwa podkarpackiego „Krajobrazy Podkarpacia” (org. Dep. Ochrony Środowiska UMWP) - Zadanie „Krajobrazy Podkarpacia” wykonane w ramach działań edukacyjnych dotyczących ochrony walorów krajobrazowych województwa podkarpackiego w szczególności na obszarach chronionego krajobrazu polegało na:

- organizacji 12 edukacyjnych, warsztatowych dwugodzinnych „spacerów krajobrazowych” w najbliższym terenie wybranych 4 szkół. Grupą docelową projektu byli uczniowie i nauczyciele szkół podstawowych,

- organizacji i przeprowadzeniu konkursu plastycznego pn. „Woda w krajobrazie rysowanym ołówkiem” skierowanego do uczniów szkół podstawowych z terenu województwa podkarpackiego.

j) Wielki Dzień Pszczół - Działanie organizowane corocznie przez Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie dla wybranej grupy dzieci w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. W dniu 12 sierpnia 2019 roku, odbyła się w dukielskiej Edukacyjnej Bazie Terenowej znajdującej się przy siedzibie Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie impreza promująca Wielki Dzień Pszczół. Spotkanie rozpoczęła prelekcja pszczelarza na temat życia pszczoł. Pokazał on, z czego składa się ul, jak wyglądają inne przyrządy, które są niezbędne do pracy z pszczołami, a także opowiedział o ich użyteczności. Później dzieci wzięły udział w konkursie plastycznym - rysowały „pszczele rodziny”, a komisja konkursowa wręczyła nagrody wszystkim uczestnikom. Następnie dzieci podzieliły się na kilka drużyn i wzięły udział w terenowej grze edukacyjnej. Ponadto osoby biorące udział w Wielkim Dniu Pszczół uczestniczyły w projekcji filmu o użyteczności owadów zapylających i w zwiedzaniu sali przyrodniczo-edukacyjnej w siedzibie Zespołu.

k) Organizacja akcji „Sprzątanie świata - Polska 2019” - Wzorem lat ubiegłych Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie włączył się w akcję „Sprzątanie świata - Polska 2019”. Hasło tegorocznej edycji, ogłoszone przez Fundację Nasza Ziemia, brzmiało „Nie śmiećmy-sprzątamy-zmieniamy!”. Celem akcji było budowanie świadomości ekologicznej, nauka selektywnej zbiórki odpadów, kształtowanie nawyków ekologicznych oraz działanie na rzecz ochrony środowiska. W akcji „Sprzątania świata” wzięli udział uczniowie szkół podstawowych wraz z opiekunami.

l) Organizacja obchodów Światowego Dnia Mokradeł 2019 - W związku z obchodami Światowego Dnia Mokradeł 2019 w dniu 31 stycznia 2019 roku pod hasłem "Mokrada a zmiany klimatu" zorganizowano i przeprowadzono (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) zajęcia edukacyjne z podopiecznymi Gminnego Klubu Seniora w Dukli. Natomiast 4 lutego 2020 w obchodach brali udział uczestnicy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Dukli. Głównym celem spotkania było zapoznanie mieszkańców Dukli i jej okolic z funkcją oraz celami zachowania mokradeł, bagien, a także małej retencji w obszarach objętych ochroną przyrodniczą.

ł) Współorganizacja XV Noc Nietoperzy (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) - W dniu 4 października 2019 roku w Czarnorzekach odbyła się Podkarpacka Noc Nietoperzy, która połączona została z Międzynarodową Konferencją pn. „Kolonie nietoperzy w obszarach miejskich”. W Czarnorzekach odbyło się spotkanie edukacyjne z młodzieżą, nauczycielami oraz z przyjaciółmi nietoperzy, podczas którego otwarto wystawę „Świat Nietoperzy”. Rozstrzygnięto konkurs plastyczny „Nietoperz dla się lubić”. W części plenerowej uczestnicy Podkarpackiej Nocy Nietoperzy przeszli trasę ścieżki przyrodniczej do obiektu „Sztolnia nad Czają I” wchodzącego w skład obszaru Natura 2000 Ostoja Czarnorzecka.

m) I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy w ramach opracowania planu badań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Czarnorzecka (Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) - W dniu 31 lipca 2019 r. w Urzędzie Gminy Wojaszówka odbyło się spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy w ramach opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Czarnorzecka, w którym uczestniczył przedstawiciel Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie.

n) Prowadzenie edukacji przyrodniczej w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa - Jednym z zadań statutowych należących do Zespołu Parków Krajobrazowych w Krośnie jest prowadzenie edukacji przyrodniczej w szkołach i innych placówkach wychowawczych, wśród miejscowego społeczeństwa, w sali edukacyjnej oraz Terenowej Bazie Edukacyjnej Zespołu. Organizowane są również zajęcia edukacyjne na trasach ścieżek przyrodniczych, w atrakcyjnych miejscach turystycznych na obszarze parków. W 2019 roku przeprowadzono zajęcia z zakresu edukacji przyrodniczej i ekologicznej dla (3553 osób):

a) w sali dydaktyczno-edukacyjnej Zespołu (łącznie 2019 osób),

b) na terenie placówek oświatowych (łącznie 1156 osób),

c) w terenie, na trasach ścieżek (łącznie 378 osób).

o) Warsztaty z zielarstwa dla seniorów - W dniu 25 października 2019 roku w sali edukacyjnej Zespołu odbyły się warsztaty „Zioła w gospodarstwie (org. Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) – tradycyjne uprawy i zastosowanie w gospodarstwie domowym” poprowadzona przez wykładowcę z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie. Uczestnikami spotkania byli podopieczni z Gminnego Klubu Seniora w Dukli i Domu Dziennego Pobytu w Dukli, którzy w szerszym znaczeniu zapoznali się z różnymi aspektami zielarstwa. Głównym celem szkolenia było poznanie zasad stosowania ziół w celach terapeutycznych, zdrowotnych i kosmetycznych oraz zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

p) Promocja wartości i osobliwości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych parków krajobrazowych (org. Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie) - W celu podnoszenia świadomości ekologicznej i poprawy dostępu społeczeństwa do informacji o ochronie i zrównoważonym rozwoju wydano drukiem bezpłatny folder „Ssaki Karpackich Parków Krajobrazowych część I”, mapę turystyczną Ciśniańsko-Wetlińskiego Parku Krajobrazowego a także folderki o rezerwach przyrody „Sine Wiry” oraz „Kamień nad Jaśliskami”. Zespół corocznie udostępnia drukiem również kalendarze ścienne i kieszonkowe. Publikowane przez Zespół materiały edukacyjne i promocyjne przekazywane są do Gminnych Punktów Informacji Turystycznej, placówek oświatowych, gospodarstw agroturystycznych oraz współpracujących z Zespołem innych Jednostek.

r) Zwiększamy bezpieczeństwo na obszarach transgranicznych - czwarta edycja projektu (2019) - Implementowany w 2019 r. przez Województwo Podkarpackie projekt pn. „Zwiększamy bezpieczeństwo na obszarach transgranicznych – czwarta edycja projektu” miał na celu podniesienie efektywności działań służb ds. sytuacji nadzwyczajnych z obwodu iwano-frankiwskiego i zakarpackiego. W ramach projektu zrealizowano dwa działania o charakterze szkoleniowym, w których udział wzięło odpowiednio 20 i 12 ratowników z ww. obwodów. Pierwsze, zorganizowane zostało we wrześniu 2019 r. w Ośrodku Szkolenia PSP w Nisku i dotyczyło ratownictwa na obszarach wodnych. Drugim działaniem był kurs z zakresu prowadzenia akcji poszukiwawczych w górach, który odbył się w listopadzie 2019 r., w Bieszczadach. Dla zapewnienia kompleksowości i trwałości efektów szkoleń, w ramach projektu został zakupiony specjalistyczny sprzęt umożliwiający szybkie dotarcie i udzielenie pomocy poszkodowanym podczas działań ratowniczych na obszarach wodnych oraz akcji poszukiwawczych w górach. Sprzęt ten został przekazany na rzecz ukraińskich partnerów projektu, tj. Państwowej Służbie ds. Sytuacji Nadzwyczajnych Ukrainy z Obwodu Iwano-

Frankiwskiego oraz Zakarpackiego. Krajowymi partnerami projektu byli: Komenda Wojewódzka PSP w Rzeszowie oraz Grupa Bieszczadzka GOPR, którzy wspierali Województwo Podkarpackie w przygotowaniu specjalistycznych szkoleń dla ratowników z Ukrainy. Wartość projektu ok. 270 tys.

s) III Ogólnopolskie Forum Samorządowców - 23.02.2019 r. - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) prowadził stoisko informacyjno-promocyjne podczas wydarzenia. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach. Szacowana liczba uczestników: 300. Koszt: bezkosztowo.

t) XXII Konferencja Europa Karpat - 16.02.2019 r - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) uczestniczył w konferencji „Europa Karpat” w Krasicy k. Przemyśla. Kierownik polskiego oddziału zaprezentowała działania Programu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Karpat. W trakcie wydarzenia, na stoisku promocyjnym Programu, można było zapoznać się z informacjami dotyczącymi jego realizacji. 22. edycja konferencji poświęcona była tematowi związanym z turystyką, historią oraz rozwojem Karpat. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach. Szacowana liczba uczestników: 200. Koszt: ok. 30 EUR.

u) Piknik z okazji 15-lecia akcesji Polski do UE - 01.05.2019 r. - przedstawiciele Programu wzięli udział w wydarzeniu organizowanym przez województwo podkarpackie z okazji 15. rocznicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) zorganizował podstoisko promocyjne z publikacjami i gadżetami konkursowymi dla odwiedzających. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach. Szacowana liczba uczestników: 1000. Koszt: 53,21 EUR.

w) Forum Miast i Regionów - 05.06.2019 r. - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) zorganizował stoisko informacyjne Programu w ramach forum Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju. Wsparł również prezentację projektów Programu, w tym również projektów karpaccyckich (m. in. SOSRescue) przygotowaną przez beneficjentów. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach. Szacowana liczba uczestników: 1000. Koszt: bezkosztowo.

y) Finał konkursu szkolnego dla młodzieży z Polski, Białorusi i Ukrainy w ramach EC Day 2019 (Dnia Współpracy Europejskiej) - 11-14 września 2019 - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) było organizatorem finału konkursu dla młodzieży z tych trzech krajów. Przy organizacji konkursu współpracowano z zagranicznymi oddziałami Programu, Politechniką Rzeszowską i UM Rzeszów. Celem działania było przybliżenie młodzieży wiedzy o Programie, jego projektach i efektach oraz stworzenie platformy do nawiązywania przyszłych partnerstw. Liczba uczestników: ok. 150. Koszt: 32 887,27 EUR.

z) Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo na obszarze Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina” - 23-25.10.2019 - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) wsparł organizację

wydarzenia poprzez zapewnienie transportu, wyżywienia na trasie i ubezpieczenia dla polskich uczestników konferencji. Głównym organizatorem wydarzenia był Wspólny Sekretariat Techniczny i ukraiński oddział Programu. Celem działania było przybliżenie interesariuszom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach oraz stworzenie platformy do nawiązywania przyszłych partnerstw, a także zbadanie obszarów problemowych dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa na terenie objętym Programem. Liczba uczestników: ok. 100. Koszt: 1 703,27 EUR.

ż) Konferencja Inauguracyjna dla Mikroprojektów - 28-30.10.2019 - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) wsparł organizację wydarzenia poprzez pilotaż polskiej grupy uczestników, koordynację na miejscu i moderowanie pracy w podgrupach. W konferencji wzięli udział również beneficjenci z terenu województwa podkarpackiego. Głównym organizatorem wydarzenia był Wspólny Sekretariat Techniczny Programu. Celem działania było przybliżenie beneficjentom wiedzy o Programie i zasadach realizacji mikroprojektów oraz integracja beneficjentów wokół grup tematycznych. Liczba uczestników: ok. 150. Koszt: 7,04 EUR.

ż) Transgraniczne Forum Dziennikarzy - 16-18.12.2019 - polski Oddział Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina (OT) wsparł organizację wydarzenia poprzez pilotaż polskiej grupy dziennikarzy, koordynację działań na miejscu, moderowanie paneli tematycznych. Głównym organizatorem wydarzenia był Wspólny Sekretariat Techniczny i ukraiński oddział Programu. Celem działania było przybliżenie dziennikarzom wiedzy o Programie, jego projektach i efektach oraz stworzenie platformy do nawiązywania przyszłych partnerstw. Liczba uczestników: ok. 120. Koszt: 40,44 EUR.

III. Informacja nt. wsparcia udzielonego w latach 2018-2019 ze środków RPO WP 2014-2020 projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat.

Celem głównym RPO WP 2014-2020 jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa. RPO 2014-2020 jest realizowane m.in. na obszarze stosowania Konwencji Karpackiej i realizuje jej cele.

Dane za 2019 r.:

W 2019 roku podpisano 159 umów realizowanych w obszarze objętym Konwencją Karpacką, o łącznej wartości wkładu UE wynosiła 373 081 303,48 PLN, m.in. w zakresie: wsparcia MŚP, rozwoju OZE, modernizacji energetycznej budynków, poprawy jakości powietrza, gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, różnorodności biologicznej, infrastruktury drogowej, kolejowej, rozwoju potencjału endogenicznego regionu, rewitalizacja przestrzeni regionalnej, zwiększenia dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, rozwoju edukacji przedszkolnej, rozwoju kształcenia ogólnego, energii odnawialnej, aktywne i zdrowe starzenie się.

Rozbicie na poszczególne cele Konwencji Karpackiej wraz z wysokością wkładu UE:

- I. Zintegrowanie podejście do gospodarowania zasobami ziemi- 4 079 538,92 PLN,
- II. Planowanie przestrzenne – 112 118 254,17 PLN,

- III. Zrównoważone i zintegrowane zarządzanie wodami dorzeczy – 23 846 811,78 PLN,
- IV. Zrównoważony transport i infrastruktura – 80 370 843,68 PLN,
- V. Zrównoważona turystyka – 4 724 475,92 PLN.
- VI. Przemysł i energia – 131 582 741,79 PLN.
- VII. Podnoszenie świadomości, edukacja i udział społeczeństwa – 16 358 637,22 PLN.

IV. Informacja nt. wsparcia udzielonego w 2019 roku z PROW-u projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat.

W ramach działań/poddziałów Programu Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020 dla których Samorząd Województwa jest podmiotem wdrażającym w 2019 r. zostało zawartych **42** umowy realizowane na terenie obszaru objętym Konwencją Karpacką o przyznanie pomocy na łączną kwotę dofinansowania **15 476 252,00** zł. (środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich).

Przedmiotowe umowy zawarto w ramach następujących poddziałań:

1. „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”.
2. „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania”.
3. „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” typ operacji „Scalanie gruntów”.
4. „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury” na operacje typu:
  - „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne”,
  - „kształtowanie przestrzeni publicznej”.
5. Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej w zakresie ochrony zabytków i budownictwa tradycyjnego.

Według stanu na dzień 31.12.2019 roku w okresie realizacji perspektywy PROW 2014-2020 zostało zawartych **239** umowy realizowane na terenie obszaru objętym Konwencją Karpacką o przyznanie pomocy na łączną kwotę dofinansowania **109 949 060,72** zł. (środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich).

Przedmiotowe umowy zawarto w ramach następujących poddziałań:

1. „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”.
2. „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania”.
3. „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” typ operacji „Scalanie gruntów”.
4. Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i oszczędzanie energii na operacje typu:
  - „Gospodarka wodno-ściekowa” ,
  - „Budowa i modernizacja dróg lokalnych.

5. „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury” na operacje typu:
- „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne”,
  - „kształtowanie przestrzeni publicznej”,
  - Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów.
6. Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej w zakresie ochrony zabytków i budownictwa tradycyjnego. Szczegółowe zestawienie projektów znajduje się w załączniku nr 2.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę powyższe dane z 2019 roku Województwo Podkarpackie w sposób najbardziej aktywny realizowało zapisy Konwencji Karpackiej w obszarze: Ochrona i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, Planowanie przestrzenne, Przemysł i energia, Zrównoważony transport i infrastruktura oraz Dziedzictwo kulturowe i wiedza ludowa. W zakresie tych celów Konwencji Karpackiej w 2019 roku na terenie województwa podkarpackiego było najwięcej podejmowanych działań, zadań, projektów, inicjatyw społecznych itp.

Jeśli chodzi o ilość podpisanych umów (wsparcia udzielonego w 2019 r. ze środków RPO WP 2014-2020 r.) realizowanych na terenie województwa podkarpackiego najwięcej wpisuje się w cel VIII Konwencji Karpackiej tj. Przemysł i energia.

Załączniki :

DYREKTOR
Departamentu Gospodarki Regionalnej

Danuta Cichoń

CZŁONEK ZARZĄDU

Anna Huk

1. Informacja nt. wsparcia udzielonego w 2019 roku ze środków RPO WP 2014-2020 projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat.
2. Informacja nt. wsparcia udzielonego w 2019 roku z PROW-u projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat.

Informacja nt. wysokości wsparcia udzielonego w 2019 r. ze środków RPO WP 2014-2020 projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat

2019 r.		Wkład UE (PLN) w zawartych umowach
LP	CELE KONWENCJI KARPACKIEJ	
I	Zintegrowanie podejście do gospodarowania zasobami ziemi	4 079 538,92
II	Ochrona i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej	-
III	Planowanie przestrzenne	112 118 254,17
IV	Zrównoważone i zintegrowane zarządzanie wodmi dorzeczy	23 846 811,78
V	Zrównoważone rolnictwo i leśnictwo	-
VI	Zrównoważony transport i infrastruktura	80 370 843,68
VII	Zrównoważona turystyka	4 724 475,92
VIII	Przemysł i energia	131 582 741,79
IX	Dziedzictwo kulturowe i wiedza ludowa	-
X	System ocen oddziaływania na środowisko i informowania o stanie środowiska, monitorinig oraz wczesne ostrzeżanie	-
XI	Podnoszenie świadomości, edukacja i udział społeczeństwa	16 358 637,22
	Suma	373 081 303,48

DYREKTOR
Departamentu Gospodarki Regionalnej

Danuta Cichoń
Danuta Cichoń

CZŁONEK ZARZĄDU

Anna Huk
Anna Huk

Informacja nt. wsparcia udzielonego w 2019 roku z PROW-u projektów realizowanych na obszarze stosowania Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpac

lp.	Działania/zaдания podjęzione przez beneficjentów w ramach Konwencji Karpackiej	Obszar, na którym realizowane są projekty	nazwa Wnioskodawcy/beneficjenta	Tytuł	data podpisania umowy	cel	koszt całkowite (PLN)	koszt kwalifikowalne (PLN)	kwota pomocy ogółem (PLN)	termin zeznania wniosków o płatność pośrednią	kwota pomocy płatność końcową	termin zeznania wniosków o płatność końcową	kwota pomocy płatność końcową	wskazniki realizacji operacji
1	Scalenie gruntów	JASŁO - m.	Powiat Jasieński	Scalenie gruntów wsi Umiechów gm. Tarnowiec na obszarze 119,95x2 ha	14-lut-19	Stworzenie korzystnych warunków gospodarowania poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw i racjonalne użytkowanie rozległych gruntów, oraz urzadzanie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych zapewnijających dostęp każdej działce do drogi publicznej	5 018 038,94	5 018 038,94	3 192 877,00	0	2280948	01-maj-23	2280948	powierzchnia scalanych gruntów 416,99 ha
2	Scalenie gruntów	JASŁO - m.	Powiat Jasieński	Scalenie gruntów wsi Gasówka w gm. Tarnowiec na obszarze 192,3722 ha	14-lut-19	Stworzenie korzystnych warunków gospodarowania poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstwa i racjonalne użytkowanie rozległych gruntów, oraz urzadzanie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych zapewnijających dostęp każdej działce do drogi publicznej	2 317 005,81	2 317 005,81	1 474 310,00	0	1053156	01-maj-23	1053156	powierzchnia scalanych gruntów 192,37 ha
3	Scalenie gruntów	JASŁO - m.	Powiat Jasieński	Scalenie gruntów wsi Czajulanka z gm. Tarnowiec na obszarze 311,7766 ha	14-lut-19	Stworzenie korzystnych warunków gospodarowania poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstwa i racjonalne użytkowanie rozległych gruntów, oraz urzadzanie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych zapewnijających dostęp każdej działce do drogi publicznej	3 755 282,09	3 755 282,09	2 389 485,00	0	1708914	01-maj-23	1708914	powierzchnia scalanych gruntów 311,77 ha
4	Ochrona zabytków i budownictwa historycznego	JEDLICZE	Gmina Jedlicze	Przebudowa budynku zabytkowej oficyny i utworzenie "Centrum Aktywności i Integracji Społecznej" w miejscowości Jaszczew	04-mar-19	Wsparzenie lokalnego rozwoju miejscowości Jaszczew poprzez utworzenie w zabytkowej oficynie Centrum Aktywności i Integracji Społecznej	831 301,38	787 338,25	500 000,00	0	288693	01-maj-20	288693	odnowa lub poprawa stanu zab. Obiektów - 1 szt.
5	Ochrona zabytków i budownictwa historycznego	JASŁUSKA	Gmina Jasłuska	Odnowienie budynku mieszkalno-gospodarczego nr 126 i połączonego z nim budynku gospodarczego w miejscowości Jasłuska wraz ze zmianą sposobu ich użytkowania	12-mar-19	Zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy Brzostek poprzez odnowienie obiektu z wojny światowej w Białowej	832 228,64	632 226,64	400 000,00	01-gru-19	400000	01-gru-19	400000	odnowa lub poprawa stanu zab. Obiektów - 1 szt.
6	Ochrona zabytków i budownictwa historycznego	MIEJSCE PASTOWE	Gmina Międzyrzecze	Remont i konserwacja zabytkowego budynku Urzędu Gminy (dawna Szkoła Miejsca Pastowe)	25-lut-19	Zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy Brzostek poprzez odnowienie obiektu z wojny światowej w Białowej	823 890,55	807 892,90	500 000,00	01-gru-19	500000	01-gru-19	500000	odnowa lub poprawa stanu zab. Obiektów - 1 szt.
7	Ochrona zabytków i budownictwa historycznego	BRZOSTEK	Gmina Brzostek	Odnowienie obiektu wojennego w Białowej	25-lut-19	Zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy Brzostek poprzez odnowienie obiektu z wojny światowej w Białowej	284 662,86	284 662,86	187 493,00	0	72914	01-lip-20	72914	odnowa lub poprawa stanu zab. Obiektów - 1 szt.
8	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	BRZOSTEK	Centrum Kultury i Czytelnicza	Doposażenie Domu Kultury w Brzostku	20-mar-19	Wspieranie rozwoju kulturalnego poprzez wyposażenie i remont obiektu kulturalnego	78 918,69	78 918,69	50 215,00	01-gru-19	50215	01-gru-19	50215	świećca i domu kultury - 1 szt.
9	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	HACZÓW	Gmina Haczków	Przebudowa pomieszczeń wraz z dostawą wyposażenia, montażem instalacji fotowoltaicznej w budynku Gminnego Ośrodka Kultury i Wypoczynku w Haczkowie	03-cze-19	Celem operacji jest poprawa warunków korzystania z budynku pełniącego funkcje społeczno-kulturalne poprzez przebudowę pomieszczeń GOKiW	788 873,35	774 423,15	484 549,00	0	201988	01-lip-20	201988	świećca i domu kultury - 2 szt.
10	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	USTRZYKI DOLNE	Gmina Ustrzyki Dolne	Wyposażenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Ustrzyki Dolne	22-mar-19	Wspieranie rozwoju kulturalnego poprzez wyposażenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Ustrzyki Dolne - fundamentem wzmocnienia i aktywizacji	481 185,40	481 185,40	312 541,00	01-lip-19	312541	01-lip-19	312541	świećca i domu kultury - 5 szt.
11	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	SANOK	Gmina Sanok	Utworzenie Multimediálnego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego na bazie Wiejskiego Domu Kultury w Stróżach Między	19-mar-19	Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich poprzez utworzenie Multimediálnego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego na bazie Wiejskiego Domu Kultury w Stróżach Między	962 124,56	798 484,18	488 986,00	01-luc-20	488986	01-luc-20	488986	świećca i domu kultury - 2 szt.
12	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	KORCZYNA	Gmina Korczyna	Zakup i montaż wyposażenia Domu Kultury w Korczyźnie	03-cze-19	Zakup i montaż systemu oświetleniowego, nagłośnienia oraz wyposażenia Domu Kultury w Korczyźnie	559 148,29	454 596,41	289 253,00	01-maj-20	289253	01-maj-20	289253	świećca i domu kultury - 1 szt.
13	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	ZAGÓRZ	Gmina Zagórz	Rozbudowa i przebudowa budynku Świećcy Wiejskiej w miejscowości Średnie Wielkie	18-mar-19	Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców oraz podniesienie standardu życia na wsi poprzez rozbudowę i przebudowę budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Średnie Wielkie	767 108,29	714 224,76	454 460,00	0	424190	01-gru-20	424190	świećca i domu kultury - 1 szt.
14	Investycje w obiekty pamięciowe funkcje kulturalne	JASŁUSKA	Gmina Jasłuska	Wyposażenie budynków gminy Jasłuska: Domów Ludowych oraz świetlic	11-lip-19	rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury kulturalnej poprzez wyposażenie trzech Domów Ludowych oraz trzech świetlic wraz z salami widowiskowymi i zapleczem w Gminie Jasłuska	382 504,83	322 180,02	205 002,00	0	79357	01-poz-20	79357	domy ludowe, punkt informacji turystycznej - 3 szt. świetlica i domu kultury - 3 szt.
15	Kształtowanie przestrzeni publicznej	BESKO	Gmina Besko	Zapostarowanie przestrzeni publicznej w Gminie Besko	28-mar-19	Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Besko	969 700,73	969 700,73	500 000,00	0	452187	01-wrz-20	452187	odnowa centrum miejscowości - 1 szt.
16	Kształtowanie przestrzeni publicznej	SANOK	Gmina Sanok	Wyposażenie obiektu rozwoju poprzez rewikalizację i zabudowę parku w Makorczach w Gminie Sanok	01-kwi-19	Wspieranie lokalnego rozwoju poprzez rewikalizację i zabudowę obiektu zabytkowego parku w Makorczach w Gminie Sanok	345 606,21	345 606,21	219 908,00	0	138384	01-cze-20	138384	rewikalizacja i zagospodarowanie zabytkowego parku - 1 szt.

17.	Kształtowanie przestrzeni publicznej	RYMANÓW	Gmina Rymanów	Budowa fontanny wraz z komorą sterowniczą w Parku Zdrojowym w Rymanowie-Zdroju, Gmina Rymanów	03-cze-19	973 493,59	973 493,59	500 000,00	0	01-cze-20	300000	odnowa centrum miejscowości - 1 szt.	
18.	Kształtowanie przestrzeni publicznej	ZAGÓRZ	Gmina Zagórz	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Mokre poprzez budowę zaskok potażowej wraz z wykończeniem altany	28-cze-19	213 604,28	213 604,28	135 916,00	01-cze-20	135916	135919	odnowa centrum miejscowości - 1 szt.	
19.	Kształtowanie przestrzeni publicznej	KRASNE	Gmina Krasne	Budowa placu przystankowego na całej powierzchni terenu 161931 i torfisz w miejscowości Malawa, Gmina Krasne	27-wrz-19	381 629,38	381 629,38	242 830,00	01-lis-20	242830	242830	miejsca rekreacji - 1 szt.	
20.	Kształtowanie przestrzeni publicznej	BRZOSTEK	Gmina Brzostek	Przebudowa stadionu sportowego przy ul. Okraglej w Brzostku wraz z zagospodarowaniem terenu	02-kwi-19	480 211,24	480 211,24	305 557,00	0	01-lis-20	21634	stadion sportowy - 1 szt.	
21.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	FRYSZTAK	Gmina Fryszak	"Wschlazi, turystyczny" - Kampania promulgująca obszar objęty LSR połączone z konferencją skierowaną do podmiotów turystycznych w celu wykreślenia marki turystycznej "na weekend"	03-sy-19	58 882,00	58 882,00	36 184,00	01-lis-18	36184	01-lis-19	36184	Liczba kampanii promulgujących obszar objęty LSR 1 szt. Liczba kampanii promulgujących szlak turystyczny 1 szt. Liczba wydarzeń / imprez - 2 szt.
22.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	WOJASZÓWKA	Gminy Chorkówka Kultury i Rekreacji w Wojaszkowie	Festiwal Tradycji Kulturalnych i Kulturnych Gminy Wojaszkowa	03-sy-19	55 090,00	55 090,00	35 053,00	01-gru-19	35053	01-gru-19	35053	Liczba wydarzeń / imprez - 1 szt. Liczba programów sportowo-rekreacyjnych skierowanych do turystów 2 szt. Liczba imprez sportowo-rekreacyjnych skierowanych do turystów 2 szt. Liczba imprez i wydarzeń promulgujących lokalną tradycję, historię, kulturę, zwyczaję czy obrzędowość 2 szt.
23.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	BIRCZA	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Kuzminie	Zakup sprzętu ludowych i stołów gastronomicznych w związku z wykorzystaniem tradycji lokalnych w Kuzminie	16-sy-19	50 185,59	41 295,59	33 318,00	01-lip-19	33319	01-lip-19	33319	Liczba podmiotów wspanych w ramach operacji obejmujących wypracowanie miejsca na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego - 1 szt.
24.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	PRZEMYSŁ	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Przemyskiej	Budowa dwóch budynków służących jako obiekty "Przybytek kultury dawnej" oraz "Siedlisko rzemieślników i rękodzielników" w Kufkowiech oraz w drodze dojazdowej	19-mar-19	93 161,24	93 161,24	77 322,00	0	01-gru-19	44101	44101	Liczba podmiotów wspanych w ramach operacji obejmujących wypracowanie miejsca na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego - 1 szt.
25.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	CZUDEC	Gmina Czudec	Budowa obiektów małej architektury w miejscach publicznych w miejscowości Czudec i Piłgiewowa	02-wrz-19	198 500,00	198 500,00	126 305,00	01-wrz-20	126305	01-wrz-20	126305	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - 3 szt. Liczba nowopowstałych, uporządkowanych, ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych /lub kulturalnych 3 szt.
26.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	KRASNE	Gmina Krasne	Budowa baru tenisowego w Malawie oraz wykonania altany na placu zabaw w Pałkowcach	28-lis-19	217 465,40	217 465,40	138 372,00	0	01-lis-20	88347	88347	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - 2 szt. Liczba imprez i wydarzeń z nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej / turystycznej 100 szt.
27.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	CZUDEC	Parafia Rzymokatolicka p.w. Św. Tołpy w Czudcu	Renowacja organów w kościele parafialnym w Czudcu	25-lis-19	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0	01-gru-20	80000	80000	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim - 1 szt. Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych 1 szt.
28.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	NIEBYLEC	Ochotnicza Straż Pożarna w Koniczkowej	Ukończenie etapu szkoleniowego w celu aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców	16-gru-19	150 000,00	150 000,00	150 000,00	01-wrz-20	150000	01-wrz-20	150000	Liczba osób przeszkolonych - 36 osoba. Liczba miejscopunktów aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców 1 szt. Liczba szkoleń - 3 szt.
29.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	WIELOPOLIE SKRZYŃSKIE	Licznowski Klub Sportowy "Wiosna Skrzyński" przy Szkole Podstawowej w Wielopolu Skrzyńskim	Stworzenie warunków dla zwiększenia integracji i aktywizacji lokalnej społeczności poprzez organizację 250 godzin warsztatów z budowy i montażu zabawek LEGO dla dzieci i młodzieży z obszaru LGD C.K. Podkarpackie	18-gru-19	50 000,00	50 000,00	50 000,00	01-cze-20	50000	01-cze-20	50000	Liczba szkoleń - 8 szt. Liczba osób przeszkolonych - 96 osoba. Liczba inicjatyw edukacyjnych o charakterze innowacyjnym 1 szt.
30.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	LUBENIA	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubeniu	Kultywowanie miejscowych tradycji i zwyczajów poprzez zapoznanie umundurowania dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubeniu	20-lis-18	50 001,95	50 001,95	50 000,00	01-gru-20	50000	01-gru-20	50000	Liczba przedsięwzięć, których celem jest zakup nowego wyposażenia dla zespołów 1 kpl. Liczba podmiotów wspanych w ramach operacji obejmujących wypracowanie miejsca na celu szerzenie lokalnej kultury / dziedzictwa lokalnego - 1 szt.
31.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	MIEJSCE PIASTOWE	Gmina Miejsce Piastowe	Powstanie małej architektury w miejscu publicznym - rowerowy plac zabaw i sfera rekreacji w Miejscu Piastowym na działce nr 952	17-gru-19	352 146,27	352 146,27	165 438,00	01-gru-20	165438	01-gru-20	165438	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej / rekreacyjnej - 1 szt.
32.	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	CHORKÓWKA	Gmina Chorkówka	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Chorkówka	17-gru-19	237 636,54	237 636,54	151 207,00	01-gru-20	151207	01-gru-20	151207	Liczba przedsięwzięć obiektów infrastruktury turystycznej / rekreacyjnej - 1 szt.

33	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	WONCZ-ZDRÓJ	Gmina Iwnicz-Zdrój	Zrępowodowanie przestrzeni publicznej poprzez budowę obiektów małej architektury turystycznej i rekreacyjnej w Iwniczu	18-gru-19	Zspokojenie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie utworzenia miejsca spotkań, rekreacji i aktywnego wypoczynku w miejscowości Iwnicz	321 334,19	321 334,19	165 438,00	01-gru-20	165 438	01-gru-20	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - 1 szt. Liczba podmiotów współpracujących w ramach operacji obejmującej wyposazenie miejsca na celu szerzenie kultury i rekreacji - 1 szt. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w ramach operacji LGD "Ziemia Brzozowska" poprzez zakup wyposażenia kultury, w tym: liczba osób z grup defaworyzowanych - 139 568 310 osoby
34	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	BRZOZÓW	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Ziemia Brzozowska"	Zachowanie dziedzictwa kulturowego obszaru LGD "Ziemia Brzozowska" poprzez wsparcie podmiotów działających w sferze kultury	10-kwi-19	Kultywowanie lokalnych tradycji i dziedzictwa obszaru LGD "Ziemia Brzozowska" poprzez zakup wyposażenia lub strojów dla 7 podmiotów działających w sferze kultury	139 571,19	139 568,00	139 568,00	01-gru-19	139 568	01-gru-19	Liczba wydziażeń aktywności społecznej lokalną 7 szt. Liczba uczestników wydziażeń aktywności społecznej lokalnej 1400 osoby
35	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	BRZOZÓW	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Ziemia Brzozowska"	Zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego na obszarze LGD "Ziemia Brzozowska" poprzez organizację wydziażeń aktywności społecznej lokalnej	10-kwi-19	Wzmocnienie kapitału społecznego Ziemi Brzozowskiej oraz poprawa dostępu do atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego poprzez organizację 10 wydziażeń aktywności społecznej lokalnej	209 123,17	209 121,00	209 121,00	01-gru-19	209 121	01-gru-19	Liczba nosników informacyjnych (strony internetowe, albumy itp.) 2 szt. Liczba operacji obejmujących wyposazenie podmiotów działających w sferze kultury 1 szt. Liczba wydziażeń / imprez - 9 szt. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR 1 szt.
36	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	OLSZANICA	Lokalna Grupa Działania "Zielone Bieszczady"	Działania promujące obszar LGD "Zielone Bieszczady"	05-lip-19	Promowanie obszaru LGD "Zielone Bieszczady" poprzez działania związane z wydaniem 2 nosników informacyjnych, organizacją 9 wydziażeń promocyjnych o charakterze kulturowym, edukacyjnym i sportowo-rekreacyjnym, a także utworzenie Centrum Rozwoju i Promocji Gb	141 567,00	135 124,00	135 124,00	01-paź-20	135 124	01-paź-20	Liczba zorganizowanych wydziażeń kulturalnych / lub wykonanych prac terenowych-konferenckich oraz imprez - 10 szt. Liczba podmiotów uczestniczących w operacji obejmującej wyposazenie miejsca na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego - 15 szt. Liczba osób biorących udział w imprezach na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych 246 osoba
37	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	LESKO	Lokalna Grupa Działania "Nasze Bieszczady"	Aktywizacja lokalnej społeczności obszaru LGD "Nasze Bieszczady" oraz poprawa wyposażenia organizację i stowarzyszeń działających na ww. obszarze	19-wrz-19	Wzrost kapitału społecznego poprzez realizację 5 działań/Wydziażeń integracyjnych, kultywowanie lokalnej historii i tradycji na obszarze LGD "Nasze Bieszczady" poprzez organizację 5 wydziażeń/działani dla mieszkańców, a także zakup strojów ludowych/mundurów Gb	253 536,71	249 117,00	249 117,00	01-cze-20	249 117	01-cze-20	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - 5 szt. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury 1000 osób. Liczba wybudowanych obiektów małej architektury 5 szt.
38	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	BRZYSKA	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "LWOCZ"	Budowa małej infrastruktury rekreacyjnej na obszarze LGD "LWOCZ"	11-wrz-19	Budowa małej infrastruktury rekreacyjnej na obszarze LGD "LWOCZ"	99 522,94	99 342,00	99 342,00	01-lip-20	99 342	01-lip-20	Liczba wydziażeń / imprez - 3 szt. Liczba wydanych publikacji promocyjnych 7 szt. Liczba projektów promulgowanych ofert turystycznych o zasięgu LSR 7 szt.
39	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	DUBIECKO	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Pogórze Przemysko-Dynowskie"	Promocja potencjału turystycznego obszaru LGD "Pogórze Przemysko-Dynowskie"	03-paź-19	Promocja potencjału turystycznego obszaru LGD "Pogórze Przemysko-Dynowskie"	76 125,00	70 000,00	70 000,00	01-gru-20	70 000	01-gru-20	Liczba szkoleń - 1 szt. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach jako adrekwentów do ociekowań - 8 osoba Liczba osób uczestniczących w konkursach - 10 osoba. Liczba osób uczestniczących w imprezach - 50000
40	Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	BRZYSKA	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "LWOCZ"	Nowe umiejętności i kwalifikacje zawodowe - twoja szansa - II edycja	23-lip-19	Wzrost aktywności oraz nabycie umiejętności i kwalifikacji przez mieszkańców obszaru LGD "LWOCZ" do końca 2020 r. poprzez udział w konkursach i szkoleniach zawodowych.	50 000,00	50 000,00	50 000,00	01-lip-20	50 000	01-lip-20	Liczba wydanych publikacji - 3 szt. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach (P) w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (D) - 40 osoby (D) Liczba zrealizowanych projektów współpracy 1 szt. Liczba zorganizowanych imprez - 1 szt. Liczba szkoleń - 12 szt. Liczba projektów współpracy 1 szt. Liczba osób uczestniczących (P) w tym liczba osób z grup defaworyzowanych (D) - P - 85 osoby (P)
41	Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną społecznością	ZARZYZN	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Dorzecze Wisłoka"	Wsparcie dla Rozwoju Ekonomii Społecznej	31-syl-19	Promowanie produktów lokalnych oraz wzrost atrakcyjności obszaru "LGD - Lider Dolny Strugi" oraz Partnerstwo 5 Gmin z wykorzystaniem zasobów kulturalnych, turystycznych, historycznych poprzez wydanie publikacji, organizację dwóch imprez promocyjnych oraz	128 852,24	128 852,24	128 852,00	01-cze-19	128 852	01-cze-19	Liczba osób, którym przekazano informacje o produktach promocyjnych, lekcyjnych, w ramach projektów współpracy 600 osoby. Liczba zrealizowanych projektów współpracy 1 szt. Liczba zorganizowanych imprez - 2 szt. Liczba wydanych publikacji - 800 szt. Liczba odbiorców wydziażeń kulturalnych 600 osoby. Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby 1 szt. Wzrost liczby odbiorców wydziażeń kulturalnych, historycznych, oferty produktów lokalnych i oferty turystycznej regionu. 2179 osoby. Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy 2 szt. Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych 1 szt. Liczba przygotowanych projektów współpracy 1 szt.
42	Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną społecznością	BLAZOWA	"Lokalna Grupa Działania - Lider Dolna Struga"	Utworzenie Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Rzeszowie - zintegrowanie i promocja oferty produktów lokalnych, kultury i turystyki obszarów partnerskich "Lokalna Grupa Działania "Dolna Struga" oraz LGD Partnerstwo 5 Gmin	27-lut-19	Utworzenie Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Rzeszowie - zintegrowanie i promocja oferty produktów lokalnych, kultury i turystyki obszarów partnerskich "Lokalna Grupa Działania "Dolna Struga" oraz LGD Partnerstwo 5 Gmin	182 999,92	182 999,92	182 998,00	01-wrz-19	0	01-wrz-19	13 960,4
43	Suma						15 476 252,00						

DYREKTOR
 Departamentu Gospodarki Regionalnej

Danuta Cichoń

